

Møte torsdag den 8. februar 2007 kl. 10 President: **T h o r b j ø r n J a g l a n d**

D a g s o r d e n (nr. 48):

1. Interpellasjon fra representanten André Oktay Dahl til justisministeren:

«Misbruk av kat har omfattende konsekvenser og kan bidra til at en hel gruppe faller utenfor samfunnet. Medicoppslag har vist hvordan somaliske familier lider under misbruket til sin hovedforsørger. Jobbsøking og narkotikamisbruk hører dårlig sammen. Man bereder også grunnen for en ungdomskultur som senere kan gå over til annen type kriminalitet og ta sitt eksisterende nettverk i bruk til innførsel av hardere narkotiske stoffer. Regjeringens manglende vilje til å rydde opp og sette klare grenser sender gale signaler. Jeg viser bl.a. til justisministerens svar på skriftlig spørsmål nr. 43 (2006-2007). Her sammenliknes katmisbruk med kaffedrikking og alkohol. Behovet for konkrete tiltak ble både her og under budsjettdebatten i Stortinget nærmest bagatellisert. Kat er et ulovlig narkotisk stoff.

Jeg tillater meg derfor på ny å spørre om hvilke tiltak statsråden vil gjennomføre for å forebygge innførsel av, salg og misbruk av kat i det somaliske miljø i Oslo.»

2. Interpellasjon fra representanten Hans Olav Syversen til justisministeren:

«Sosial- og helsedirektoratet opplyser at 70–80 pst. av alle voldsepisoder er alkoholrelatert. Å kunne gå trygt ute på kvelds- og nattetid er et gode mange føler at de har mistet. Oslo sentrum er dessverre et eksempel på steder der slik frykt ikke er ubegrunnet. Antallet voldslovbrudd har økt samtidig som antallet skjenkesteder har økt. Volden i Oslo sentrum er utelivsrelatert med i gjennomsnitt tre anmeldelser hver eneste uke. Likevel plikter kommunene ikke å legge større vekt på politiets uttalelser mht. skjenkebevillinger enn andre instansers. Dermed kan bevillinger gis selv om politiet advarer mot dette av ordens- og kriminalitetsmessige hensyn. Dette krever igjen større politiinnsats for å forhindre alvorlige voldsepisoder. Et trygt samfunn fordrer at flere arbeider mot et slikt felles mål.

Hva vil Regjeringen gjøre for å redusere utelivsvolden?»

3. Referat

Presidenten: Representanten Elisabeth Aspaker vil framsette et representantforslag.

Elisabeth Aspaker (H) [10:00:27]: På vegne av stortingsrepresentantene Erna Solberg, André Oktay Dahl, Kari Lise Holmberg og meg selv har jeg den ære å fremme et forslag om å gi hjemmelsgrunnlag til politiet til å gripe inn overfor frembydelse av seksuelle tjenester, organisert tigging mv.

Presidenten: Forslaget vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

S a k n r . 1

Interpellasjon fra representanten André Oktay Dahl til justisministeren:

«Misbruk av kat har omfattende konsekvenser og kan bidra til at en hel gruppe faller utenfor samfunnet. Medicoppslag har vist hvordan somaliske familier lider under misbruket til sin hovedforsørger. Jobbsøking og narkotikamisbruk hører dårlig sammen. Man bereder også grunnen for en ungdomskultur som senere kan gå over til annen type kriminalitet og ta sitt eksisterende nettverk i bruk til innførsel av hardere narkotiske stoffer. Regjeringens manglende vilje til å rydde opp og sette klare grenser sender gale signaler. Jeg viser bl.a. til justisministerens svar på skriftlig spørsmål nr. 43 (2006-2007). Her sammenliknes katmisbruk med kaffedrikking og alkohol. Behovet for konkrete tiltak ble både her og under budsjettdebatten i Stortinget nærmest bagatellisert. Kat er et ulovlig narkotisk stoff.

Jeg tillater meg derfor på ny å spørre om hvilke tiltak statsråden vil gjennomføre for å forebygge innførsel av, salg og misbruk av kat i det somaliske miljø i Oslo.»

André Oktay Dahl (H) [10:02:13]: I etterkant av det første oppstyret som naturlig nok oppstod etter den vel kjente voldsepisoden på trikken i Oslo for kort tid siden, kom det frem en rekke forhold som burde ha gjort at alarmklokkene ringte. Det ringte i alle fall for mannen med somalisk bakgrunn som gikk til fastlegen med øreklokker etter råd fra legen sin. Stemmer som truet ham, overtok etter hvert kontrollen over livet hans, og samtidig var han veldig nedkjørt etter et sterkt misbruk av kat. Selv uttalte han følgende i retten:

«Jeg var frustrert fordi jeg ikke hadde et sted å bo, og derfor fortsatte jeg å ruse meg. Jeg brukte ca. ett kilo kat i døgnnet, og jeg brukte det både om dagen og om natten. Jeg følte det veldig sterkt, og at jeg nærmest ble gal.»

Denne mannen er ikke alene og er en del av baksiden av medaljen i integreringspolitikken.

Et steinkast fra politihuset på Grønland i Oslo selges det i perioder ett tonn av den forbudte narkotiske planten kat på mindre enn en uke. Flertallet av brukerne er fra Somalia, og anslagsvis 50–70 pst. av somaliske menn tygger de rusfremkallende bladene regelmessig. Men det gjelder også andre grupper med innvandrerbakgrunn.

Det har med ujevne mellomrom blitt satt søkelys på dette samfunnsproblemet, men det er ikke blitt tatt på alvor av verken politiske myndigheter, politi og påtalemyndighet eller helsevesenet. I hele forfjor beslagla politi og tollvesen ikke mer enn 2,7 tonn kat. Det er promiller av den ukentlige omsetningen midt i Oslo i perioder. Hver dag passerer 11 418 personer tollslusene på landets hovedflyplass. Fem av disse blir tatt og ilagt forenklede forelegg, ifølge tall fra VG.

I januar i år mente Arbeiderpartiets helsepolitiske talsmann Jan Bøhler at nok var nok. Det er uakseptabelt at politiet ikke griper inn, mente Bøhler i et stort intervju i Aftenposten. I svar til meg datert 17. oktober svarer justisministeren på sin side at kat er noe kraftigere i effekt enn kaffe/koffein, og at kat skal ha omtrent samme funksjon for en somalier som alkohol har for en nordmann. Som de fleste ser, er det en viss forskjell mellom Jan Bøhlers tilnærming og Regjeringens tilnærming, men det er liten tvil om at Bøhlers tilnærming bør inspirere, for å si det forsiktig. Høyre har som eneste parti tatt klart standpunkt om nulltoleranse mot narkotika for å skape trygge lokalsamfunn.

Menn som bruker kat, blir irritable og kan fort også bli voldelige hjemme, og de klarer ikke komme seg inn i eller beholde en jobb. Innledningsvis er det også grunn til å si at flere og flere kvinner nå begynner å bruke kat rett og slett for å prøve å holde mennene hjemme. Det fører til en negativ spiral for begge: søvnproblemer, psykiske problemer, og de blir definitivt ikke effektive arbeidstakere – i den grad de har en jobb. I likhet med andre misbrukere må kattyggere bruke store summer på å skaffe seg rusmiddelet. En bunt av stoffet koster rundt 200 kr, og en person bruker fra en til fire bunter hver gang han bruker stoffet. Det ødelegger mange familier både sosialt og økonomisk. Og katmisbruket bidrar på alle måter til å hindre integrering av en hel befolkningsgruppe i det norske samfunnet. Barn og ungdom som vokser opp i dette, er mer enn potensielle rekrutter til gjenger og organisert kriminalitet, i manko på andre voksne forbilder.

Alt dette kunne vært sagt om alkohol og annen dop også, men mens myndighetene i de aller fleste sammenhenger har utviklet strategier for å redusere det misbruket, er det her så godt som tomt – utover at vi alle blir oppbrakt når en psykisk ustabil somalier som tygger kilovis med kat, går amok på trikken, og katmisbruket er en del av totalproblemet til denne. Ved å akseptere den omfattende kattyggingen, aksepterer norske myndigheter at en stor andel av de ca. 18 000 somalierne som befinner seg i landet, faller utenfor på grunn av rusmiddelmissbruk. Vi lukker ikke øynene på samme måte overfor tilsvarende problem i et såkalt rent etnisk norsk miljø. Det mener jeg er diskriminerende. Å sammenlikne kat med kaffe er i en slik sammenheng et veldig dårlig signal og ikke et bidrag til å forklare spesielt unge hvor farlig kat faktisk er, for å gjøre dem bedre i stand til å motstå press fra miljøet.

Statsråden varsler i sitt svar fra oktober at forebyggen- de tiltak krever et bredt samarbeid mellom offentlige myndigheter, herunder integreringsmyndigheter, helsevesen, sosialvesen, tollvesen og politi samt det somaliske miljøet selv, og at Regjeringen skal sørge for at politiet tar del i et slikt samarbeid. Det er en positiv intensjon som Høyre og jeg slutter oss fullt og helt til. Jeg vil derfor i dag be statsråden konkretisere hva dette samarbeidet består i, eller skal bestå i.

Har statsråden og Regjeringen f.eks. tenkt å bidra til at det etableres pilotprosjekter med fokus på behandling av dem som er hardest rammet, avrusing og hjelp til å få

struktur på livet, og at dette gjøres i samarbeid med eksisterende helsetilbud?

Deler Regjeringen vurderingen at det må foretas en kartlegging av kompetanse hos den enkelte og veiledning kombinert med kompetansebygging rettet mot behovene i arbeidslivet? Eksempler på noe som kan fungere, er tilrettelagt fagopplæring på norsk og opplæring til førerkort, sjåfør opplæring, som også gir status i deler av det somaliske miljøet, eller tilpassede opplæringsopplegg i hvordan man starter egen virksomhet i Norge, innføring i lover og regler og ulike veiledningstilbud.

Det er viktig å følge opp ungdom slik at de kommer videre i arbeid og utdanning, og ikke trekkes inn i katmiljøet av mangel på andre ting å ta seg til. De har kanskje ikke foreldre – flere av dem er enslige mindreårige – eller har, som sagt, foreldre som selv misbruker kat, og ingen andre rollemodeller. Mange ungdommer med minoritetsbakgrunn trenger som kjent hjelp til begrepsforståelse i videregående utdanning og lavere profesjonsutdanninger, som f.eks. hjelpepleie, hvor det er et stort behov for faglært arbeidskraft, for de har ikke en dyp forståelse som gjør at de mestrer fagene og står til eksamen.

Jeg velger å tenke såpass mye høyt, da det, som jeg sa innledningsvis, ikke er etablert skikkelige strategier eller rutiner for å bekjempe katproblematikken som sådan. Men jeg skal også være såpass ærlig og redelig at jeg erkjenner både at statsrådets konstitusjonelle ansvar begrenser seg noe i forhold til ytterpunktene av de temaene jeg tok opp nå, og at det ikke er noen fiks ferdige løsninger som kan iverksettes i morgen. Introduksjonsprogrammet f.eks. har mange styrker, men mange av katmisbrukerne omfattes jo ikke av det, og de eventuelle lokale tilbudene har ikke den positive blandingen av pisk og gulrot som er nødvendig for å få dem ut av misbruket.

Til slutt: Noe som derimot er innenfor statsrådets konstitusjonelle ansvar, og som jeg ikke minst ber statsråden kommentere, er hvilken signaleffekt det har at en av politihusets nærmeste naboer er et narkoreir. Det skaper utrygge familier, det skaper utrygge lokalsamfunn. Det kreves en strategi for nulltoleranse også når det gjelder misbruk av kat.

Statsråd Knut Storberget [10:09:49]: Kat er å anse som narkotika. Det står på narkotikalistene. Det ble inntatt i den listen i perioden 1989–1990. Det er således ingen tvil om at omsetning og bruk av kat er straffbart i Norge. Det samme gjelder også for de andre nordiske land.

I så måte deler jeg interpellantens bekymring for de somaliske familiene som blir berørt av familiemedlemmers misbruk og – enkelt og greit – bruk av kat. Imidlertid finner jeg ikke holdepunkter for å si, som interpellanten med referanse til mitt svar på spørsmål 43 for 2006–2007 til Stortinget hevder, at behovet for tiltak blir «bagatellisert». Når vi diskuterer hvordan man best skal kunne forebygge bruk av kat samt hvordan strafferettslige virkemidler skal brukes, er det nødvendig med kunnskap om stoffets skadevirkninger. Kat er ifølge Kripes et lavprosentlig, amfetaminliknende materiale, noe kraftigere i effekt enn koffein, men mindre enn f.eks. amfetaminholdige stoffblan-

dinge. Dette var også innholdet i mitt svar til representanten Oktay Dahl, som han refererer til, og som han trekker dit hen at vi sammenlikner katbruk med kaffedriking.

Jeg har problemer med å forstå hvordan man kan tolke et slikt svar på en sådan måte. Jeg tror at det er avgjørt viktig når vi skal bekjempe alle typer rusmidler, at vi også tør gå inn i den mer farmakologiske effekt av stoffene. Det er forskjeller, og det er det vi har prøvd å beskrive. Jeg tror det er viktig å ha det med seg, også for å forstå effekten av det.

Så vil jeg samtidig bruke anledningen til å invitere representanten Oktay Dahl og Høyres representanter til å delta nå i neste interpellasjonsdebatt, for skal man virkelig gå inn i rusmiddelbruken i dette samfunnet, er det også på tide å engasjere seg i det temaet som reises i den debatten.

Dette er altså måten som Kripas klassifiserer kats styrke på. Det er ikke en bagatellisering av katbruk, ei heller en framleggelse av at kat har et skadepotensial på linje med kaffedriking. Kat er et narkotisk stoff og blir behandlet deretter.

Bruk av kat er i hovedsak et problem som er isolert til enkelte innvandremiljøer, kanskje særlig det somaliske. Det er først og fremst menn som bruker kat, og vi vet at det kan medføre store økonomiske og sosiale konsekvenser for brukerens nærmeste – kvinner og barn. Katproblematikken er altså ikke bare et spørsmål om bruk av et illegalt rusmiddel, men i høyeste grad et spørsmål om velferd og inkludering av innvandremiljøer der kat er utbredt. Kat stiller i så måte i samme kategori som mange av de andre rusmidlene vi omgir oss med, både de lovlige og de ulovlige.

Forebygging og avdekking av narkotikakriminalitet er en av politiets primære roller, og det er derfor politiet som til enhver tid må vurdere på hvilken måte man best kan iverksette de politimessige tiltak. Dette gjelder også misbruk av kat. Politiets innsats mot kat må derfor ses i sammenheng med andre former for narkotikakriminalitet og rusmiddelbruk, spesielt når det gjelder de mest risikofylte rusmidlene, som heroin, amfetamin, kokain, hasjissj – og alkoholbruk.

Oslo politidistrikt har gjennomført aksjoner mot steder der kat brukes og omsettes. Det er således ikke bagatellisert, verken under den forrige regjering eller under den nåværende regjering. Imidlertid viser erfaring at når politiet har stengt et samlingssted, forflyttes miljøet umiddelbart til et annet sted. Politiaksjoner alene er derfor ikke nok for å stoppe bruken av kat.

Ellers i Europa er kat kun unntaksvis ansett som et narkotisk stoff. Det utgjør jo en utfordring for oss, fordi vi ikke får det samme trykket i det internasjonale samarbeidet når andre land aksepterer dette stoffet og har gjort det til et lovlig stoff. Dermed er det en politimessig utfordring å bekjempe både innførsel, omsetning og bruk av stoffet, når andre land i Europa generelt ikke prioriterer dette. Det gjør et politimessig samarbeid på tvers av landegrensene vanskelig. Slikt samarbeid har en ellers veldig god erfaring med når det gjelder bekjempelse av andre narkotiske stoffer.

Fra norsk side må man delvis konsentrere arbeidet om å stanse innførsel til landet, og delvis pågripe og straffe den enkelte bruker. Innførsel av kat til Norge skjer i hovedsak fra England og Nederland med fly. De største og fleste beslagene gjøres av Tollvesenet i forbindelse med innreisekontroll på flyplassene. Politiets beslag av kat gjøres i det alt vesentlige i Oslo, Romerike og Østfold politidistrikter.

Både antall beslag og antall kilo beslaglagt kat har sunket fra 2003 til 2004 og fra 2004 til 2005. I 2005 var den beslaglagte mengde kat noe i overkant av 2 700 kilo, som interpellanten var inne på, fordelt på i alt 211 beslag. For å forebygge innførsel, salg og bruk av kat er det nødvendig med et bredt samarbeid mellom offentlige myndigheter, som interpellanten også var inne på. Integreringsmyndigheter, helsevesen, sosialvesen, tollvesen og politi samt det somaliske miljøet sjøl må gå sammen om forebyggende tiltak. I samarbeid mellom berørte departementer vil hensiktsmessige tiltak for å redusere de negative konsekvensene av katbruk vurderes. Tiltakene må ses i et helhetlig velferdspolitisk perspektiv, der utdanning, arbeid og inkludering er viktige elementer. I tillegg må forebygging av katbruk ses i sammenheng med forebygging av andre rusmiddelproblemer. Jeg vil understreke denne problemstillingen.

Det er med alle typer narkotiske stoffer slik at vi ser en nær sammenheng mellom bruk av de illegale stoffene og bruk av legale stoffer, slik at en farbar vei for å kunne forebygge alle typer bruk av narkotiske stoffer faktisk er å føre en fortsatt restriktiv alkoholpolitikk i dette landet. Jeg vil invitere Høyre med på et aktivt samarbeid i så måte. Arbeidet skal være forsknings- og kunnskapsbasert, og Regjeringa skal spille på lag med aktuelle innvandrerorganisasjoner.

Regjeringa vil komme nærmere tilbake til konkrete tiltak i forbindelse med gjennomføring av den kommende opptrappingsplanen for rusfeltet – et arbeid helse- og omsorgsministeren har hovedansvaret for – og vi skal ta med oss de signaler som nå kommer fra Stortinget.

André Oktay Dahl (H) [10:17:09]: Jeg takker statsråden for svaret og den utstrakte hånd med hensyn til et samarbeid om å videreføre en kamp som ikke egentlig har begynt. Den tar Høyre imot, og vi kommer til å bidra.

Dette er først og fremst et spørsmål om integreringspolitikk og hvordan man skaper en ny sjanse for folk som har falt utenfor gjennom mange år. Det er altså en del av det arbeidet som ble tatt opp under spørretimen i går overfor statsråd Bjarne Håkon Hanssen. Han er selvfølgelig ikke her i dag, men antageligvis en av de viktigste jobbene han må gjøre, sammen med resten av Regjeringen, er å sørge for at disse somalierne, for det er stort sett dem det gjelder, får en mulighet til å komme tilbake til arbeidslivet – sammen med de ca. 800 000 som er i arbeidsfør alder – og ikke bare blir et kriminalitetsproblem og en utfordring i forholdet til offentlige budsjetter, ikke minst med tanke på de menneskeskjebnene de kan bli en del av.

Når det gjelder å bagatellisere eller ikke i svaret fra oktober, er det sånn at min interpellasjon og reaksjon baserer

seg på reaksjonene og holdningene i de miljøene det er snakk om. Flere av dem oppfatter det svaret som et slag i ansiktet når de prøver å få frem at dette må tas på alvor. Av alle mulige signaler som kan gis overfor ungdom, var ikke det det beste. Jeg registrerer nå at statsråden har en klar holdning her i dag. Det tar vi til etterretning, og det antar jeg at også de som følger debatten, får med seg.

Hovedpoenget må jo være – når man snakker om den neste debatten i dag – å inkludere arbeidet mot kat i det totale rusarbeidet, for det er ikke blitt gjort til nå. Arbeidet mot kat er ikke inkludert i arbeidet på bedriftene eller hos offentlige myndigheter, helsemyndighetene osv. Det er rett og slett taushet om det. Og så roper vi opp når det er en mann som går amok på trikken. Da roper vi på mer politi. Det trenger vi, men vi trenger også en politikk hvor dette ses på som en del av totalproblemet i den gruppen det gjelder.

Høyre har forståelse for at politiet i Oslo ikke kan prioritere absolutt alt. Det er ikke så veldig rart, med tanke på totalbudsjettene for hele landet, der vi nå ser det nærmer seg et reelt kutt på 80 mill. kr i de ressursene politiet har til rådighet. Politiet i Oslo mangler etterforskningskompetanse, og de mangler ressurser. Men jeg har lyst til å utfordre statsråden litt på de kulturelle holdningene i Oslo-politiet. Tror statsråden at å bekjempe denne type kriminalitet, ikke minst med de menneskene det gjelder, er en sak som prioriteres på høygir i Oslo-politiet? Og har man gode nok varslingsrutiner overfor f.eks. barnevern når man ser at ungdom faller utenfor på grunn av foreldrenes misbruk?

Når det gjelder trykk internasjonalt, og at det er vanskelig å få til: Ja, det er helt klart, men det er på samme måte som når det gjelder f.eks. overgrep mot barn. Da må vi begynne her hjemme, sånn at vi i hvert fall har noe troverdighet når vi kommer ut i verden. Men at det er utfordringer, skal jeg være den første til å innrømme.

Statsråd Knut Storberget [10:20:29]: Det er jo slik at interpellanten og interpellantens parti ofte benytter anledningen både i det offentlige ordskiftet, også her i Stortinget, til å beskyldte Regjeringa for at vi nå skal prioritere alt av politiets oppgaver. Jeg har bare lyst til å si, som et hjertesukk, at det er en utfordring for enhver regjering at man ønsker å ta tak i mye av den kriminaliteten som er ute, enten det er trafficking, det er organisert kriminalitet, eller det er hverdagskriminalitet – som noen kaller vinningskriminalitet, og som er dominerende i mange byer – osv. Men jeg må nok med all respekt å melde si at når det gjelder spørsmålet om kat, er det viktig at vi også har med oss hva slags sosial setting dette pågår i – kanskje særlig her i Oslo – for å kunne peke på noen alternative strategier når vi tenker forebygging, som også interpellanten prisverdig er inne på.

Noen oppgaver er kanskje ikke de fremste når man ser på hva politiet skal sette høyt trykk på. Det er i den debatten jeg mener det er viktig at vi også har med oss hvordan dette stoffet faktisk fungerer. Vi vet at det er en type stoff som på mange måter er veldig omfattende i volum og ganske trøtete å håndtere, og som, så vidt jeg erfarer, bare

har effekt i mer eller mindre fersk tilstand. Med all respekt å melde mener jeg at da er det samtidig viktig, når vi skal bekjempe misbruk av narkotika, at vi har en mulighet til å gå inn på den farmakologiske effekten av de forskjellige stoffene. Det er her jeg mener det er avgjørende viktig, når vi skal se på hva slags type tiltak vi setter inn mot bl.a. kat, å vite hva slags stoff det er, og hva slags effekt det faktisk har. Jeg antar i hvert fall at når Høyre ønsker at vi skal prioritere mer i spørsmålet om hvordan vi bruker politiets ressurser, så må vi ha med oss hvor sterkt stoffet er, hvor skadelig det er for den enkelte, og at det faktisk er viktig at vi får bremsset bruken av de aller, aller sterkeste narkotiske stoffene. Og når vi ser på bruken av narkotiske stoffer under et hele, må vi se på de stoffene som faktisk rekrutterer brukere til de sterke stoffene. Og der er kat også med. Det gjør det viktig at vi fokuserer på det. Men vi skal ikke bli så unyanserte i denne viktige kampen at vi ikke har med oss hvordan de forskjellige stoffene virker.

Jeg tror at Oslo-politiet har et veldig bevisst forhold til spørsmålet om de mer kulturelle aspektene ved dette. Vi ser også at det skaper særegne utfordringer i kampen. Men jeg er viss på at med de strategier Oslo-politiet har, vil kat fortsatt være et område der man ønsker å gripe inn.

Thomas Breen (A) [10:23:51]: Jeg synes interpellanten går for langt når han kritiserer Regjeringen for manglende vilje i denne saken. Katproblemet har vært kjent i lang tid og ble kriminalisert for 20 år siden. Jeg kan ikke se at Høyre gjorde noe som helst for å redusere dette problemet da de satt i regjering sist. Vi gjør noe med det. Det var denne regjeringen som tok initiativ til å finne ut hvilket omfang dette misbruket har, og hvilke virkemidler som bør settes inn.

Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring, også kalt NOVA, fikk i fjor i oppdrag fra Helse- og sosialdepartementet å kartlegge bruken av kat i Norge. Denne forskningen ble gjort i fjor, og resultatet er nå kjent. Forsker Tore Gundersen baserte denne forskningen på intervju av katbrukere, politi, sosialkontor, Aetat og rusmiddelstaten. Han slår klart fast at dette stoffet i stor grad brukes av somaliere, for det aller meste voksne menn. Hovedmiljøet for dette er i Oslo, med to mindre miljøer i Bergen og Skien. Det somaliske miljøet er sterkt polarisert i spørsmålet om bruken av kat, og de fleste av Oslos 9 000 somaliere er veldig mot katbruk. Miljøet i Oslo er knyttet til en bestemt kafé. Det er ca. 350 faste i miljøet, og 200 av disse er storforbrukere av kat.

Man kjenner til skadeomfanget av bruken, basert på forskning i England. En storforbruker av kat risikerer søvnproblemer. Stoffet kan utløse tristhet og depresjoner. Og har man sammensatte problemer fra før, som arbeidsledighet, økonomiske problemer eller boligproblemer, kan stoffet fort utløse psykoser med hallusinasjoner og sterke paranoide trekk. Man vet fra før at en del menn i det somaliske miljøet har tidligere krigserfaring, og at mange er arbeidsledige. Derfor ligger de i faresonen for å få utløst alvorlige psykoser ved bruk av kat. Forskningen til NOVA påpeker også at en del gjør bruk av dette stoffet som en ren selvmedisinering.

Det er altså åpenbart at man må gjøre noe med dette problemet, men vi tror ikke at Høyres løsning ville være særlig vellykket. Høyres løsning går som kjent ut på å jage prostituerte, narkomane og tiggere bort fra områder hvor vanlige folk ferdes. Ute av øye, ute av sinn, er visst tankegangen. Det hadde vært interessant å få et skikkelig svar fra Høyre på hvor de har tenkt å jage dem de mener ikke passer inn i bybildet.

Konklusjonen i rapporten fra NOVA er at man ikke bør etablere en egen katomsorg, men at de relevante offentlige kontorer og instanser må ta katperspektivet inn i sitt arbeid. Det betyr at man bør jobbe målrettet med sysselsetting, utdanning og fritidsaktiviteter i dette miljøet, og man må ha et psykisk helsetilbud som er tilgjengelig og ikke minst kjent for denne gruppen. Det betyr at det totale virkemiddelapparatet, fra stat til kommune, må samhandle om dette problemet. Det arbeidet har startet, men må intensiveres.

Solveig Horne (FrP) [10:26:59]: Det er en viktig sak denne interpellasjonen handler om – også den interpellasjonen vi skal ha etterpå.

Vi vet at kat er et forbudt narkotisk stoff, men vi har en stor utfordring når det gjelder det somaliske miljøet og dem som bruker kat. Det er et stoff som kanskje er lovlig og helt vanlig å bruke i det landet de kommer fra, og de bruker det i stedet for alkohol, som et nytelsesmiddel. Vi vet at alle narkotiske stoffer er skadelige, og at misbruk av et stoff kan føre til mange problemer og tragiske handlinger.

Det som det er viktig å fokusere på i denne saken når det gjelder forebygging, er opplysning til de miljøene som bruker dette. Ikke minst er det viktig at Tollvesenet har de nødvendige ressurser, slik at de kan gjøre beslag på grensene våre. Det vi må fokusere på, slik Fremskrittspartiet ser det, er å få stoppet all innførsel av ulovlige narkotiske stoffer, og drive med opplysning og forebygging i de miljøene som er aktuelle her.

Akhtar Chaudhry (SV) [10:28:29]: Det er prisverdig at denne debatten reises i landets parlament. Saken har dessverre ikke fått den oppmerksomhet som den fortjener, og burde fått for lang tid tilbake. Det er veldig prisverdig at politikerne engasjerer seg i saken, også politikere fra Høyre. Det er imidlertid en tendens i politikken at vi glemmer historien – enten glemmer vi, eller velger vi, å ikke ta det med oss.

Miljøene har lenge bedt om et engasjement i denne saken. Det tidligste dokumentet jeg har klart å oppspore, er et spørsmål som ble stilt i Oslo bystyre fra SV, hvor vi bad daværende helse- og sosialbyråd, Erling Lae fra Høyre, om å se på saken og underrette bystyret om hva problemet var, og hvordan det kunne løses. Spørsmålet ble stilt i 2000. I mai 2002 oppfordret jeg daværende justisminister, Odd Einar Dørum, om å gripe inn og rydde opp i saken. Jeg bad ham om å gripe inn fordi politiet rett ut sa: Dette er en sak vi ikke prioriterer. Det sa de gang på gang. Til slutt ble det så mye at jeg oppfordret – og utfordret – justisministeren til å gripe inn. Det var på et tidspunkt da om-

setning og bruk foregikk ca. 200 meter fra Oslo politidistrikts hovedkontor. At vi drøfter saken i dag igjen i landets parlament, betyr at saken, som jeg sa, ikke har fått den oppmerksomhet som den fortjener. Innimellom har jo Høyre vært i regjering i hele fire år. At vi igjen drøfter, og at vi er omtrent der vi var i 2000, viser at Høyre dessverre ikke har gjort den jobben som de i dag ber om at vi skal gjøre. Denne regjering skal gjøre denne jobben, men det er viktig å ta med seg historien, ellers blir det – kan vi si – litt løst.

Vi er glad for at det nå søkes, og bes om, engasjement. Fravær av innsats i løpet av disse fem, seks, syv årene har gjort at miljøene gang på gang har bedt om hjelp, og sågar framsatt påstanden om at politiet og andre myndigheter ikke gjør noe fordi dette dreier seg kun om svart ungdom og svarte menn. Påstanden er at hadde det vært hvit ungdom, hadde det politiske Norge satt inn andre typer innsats. Jeg skal ikke gå god for den påstanden, men det politiske Norge og det flerkulturelle Norge har ikke råd til å ha mange slike påstander med seg på veien. Vi er nødt til å rydde opp i dette, og det fortest mulig.

Jeg trenger ikke gjenta alle de problemstillingene som er knyttet opp til misbruket, men jeg vil nevne kvinnenes situasjon. Når menn misbruker dette – for det er menn som bruker dette – setter de seg selv ut av familien, og da blir økonomien, barnas oppdragelse, leksehjelp og oppfølgingen av barna og familien overlatt til kvinnene. Mange av disse kvinnene har dessverre ikke utdanning med seg fra før, og da får de enda større og tyngre oppgaver å løse. Det gjør at disse kvinnene har en meget vanskelig tilværelse. Miljøene har, som jeg har sagt, omtrent bedt på sine knær om hjelp. Senest for ett år tilbake gikk Somalisk Velferdsforening ut og bad om hjelp. Det betyr at det er samarbeidsmiljøer fra minoritetenes side. Det gjelder nå at myndighetene gjør sin jobb. Forholdene ligger til rette for at vi klarer å bekjempe dette ondet.

Hans Olav Syversen (KrF) [10:33:52]: For å begynne der siste taler avsluttet: Vi vet at det er mange kvinner, ikke minst med somalisk bakgrunn, som sitter hjemme med sine barn og venter forgjeves på at familiefaren skal komme hjem, fordi han dessverre ofte ruser seg på det narkotiske middelet kat – og han gjør det daglig. Han er uten jobb, og hoveddelen av familiens knappe inntekt brukes på kat.

Mange somaliske kvinner ser mørkt på framtiden, fordi det finnes få, som også interpellanten var inne på, incentiver fra samfunnets side som kan medvirke til at rusfrihet oppnås. Ja, kanskje det tenkes rundt omkring at hadde ektemannen vært hvit og ruset seg på hasj eller amfetamin, hadde det kanskje vært et visst håp.

Fra Kristelig Folkepartis side ser vi, i likhet med interpellanten – og jeg oppfattet også justisministeren dit hen – med bekymring på de mange problemer bruken av kat medfører. Det gjelder særlig for den somaliske befolkningen i Norge. Bruk av kat er derfor også et stort sosialt problem for familiene som rammes. Og det er en stor integreringsmessig utfordring, som gjelder både voksne og barn, i tilknytning til dette. Like fullt er det også et krimi-

nalpolitisk problem, fordi det er et forbudt narkotikum vi her snakker om, som omsettes og brukes i relativt stor grad.

Somaliske talspersoner har uttalt at kat er i ferd med å sette en hel etnisk gruppe tilbake, både økonomisk og sosialt. Denne uttalelsen underbygges av data om bl.a. lav yrkesdeltakelse blant den somaliske befolkningen. Det er grunn til å bekymre seg særlig for barn som vokser opp i familier hvor misbruk av kat er et faktum. Barn trenger foreldre som stiller opp for dem, som kan bistå med å fortolke samfunnets mange fasetter, og som kan være rådgivere for dem. Det er dessverre ofte ikke tilfellet i de familiesituasjoner vi her snakker om.

Utfordringene for enkelte minoritetsungdommer er også store. Dette kan for enkelte ha sitt grunnlag i nettopp vanskelige familieforhold som følge av misbruk av kat. Også av denne grunn er det viktig at en arbeider for å bekjempe bruken av dette narkotiske stoffet, også fra politihold. Så her har vi en ugjort jobb å gjøre. Derfor er det viktig at denne interpellasjonen har kommet.

Jeg registrerte at justisministeren sa at i tilknytning til opptrappingsplanen for rusfeltet vil også Regjeringen fremme sine forslag, slik at vi kan møte den uheldige utviklingen som er påpekt i interpellasjonen. Dem imøteser vi.

Odd Einar Dørum (V) [10:37:26]: Når det gjelder min og Venstres tilnærming til saken, skal jeg forholde meg til den saklige grunntonen som var felles i hoveddelen av interpellantens innlegg og statsrådets svar. For i den grunntonen lå det to elementer, for det første at vi står overfor en betydelig integrasjonspolitisk sak, og for det andre kriminalpolitikk.

Så må jeg reservere meg mot enhver beskrivelse som går ut på at det somaliske miljøet er noe man ikke har prøvd å forholde seg til i Norge. Det har man faktisk gjort, men det har vært ganske krevende og utfordrende. Men jeg tror nok at beskrivelsen som i dag gis av kat, treffer. Og når jeg tenker meg om, er det nesten som å lese en historisk skildring ved opprettelsen av Oslo Indremisjon i 1860-årenes Christiania, da flatfylla red byen så sterkt at en kunne lure på hvem som etter hvert gikk oppreist og klarte å leve et normalt liv. Det er helt åpenbart at kat på mange måter slår like destruktivt inn i store deler av det somaliske miljøet.

Jeg har selv vært med politiet – for politiet prøver, og har i lang tid prøvd nettopp å berge ungdom, få ungdom ut og gi dem en ny sjanse. Jeg er helt overbevist om at skal man nærme seg dette, må man tenke så bredt som både interpellanten og statsråden gjorde, når det gjelder integrasjonspolitikk. Det handler om hvordan man blir mottatt når man kommer hit til landet. Det var også interpellanten og statsråden inne på. Det handler om et samarbeid mellom NAV, skolemyndigheter og alle gode krefter, og ikke minst om det oppsøkende arbeidet som politiet har, når det gjelder kunnskap om enkeltindivider. Det vi da antakelig leter etter, er noen skinnende eksempler som gjør at man kan vise en vei bort og vekk. Og jeg har betydelig sans, gjennom min hovedstadserfaring, for at mange fra Somalia elsker å kjøre bil – og de er innmari gode til det

også. En del av de mest glitrende drosjesjåførene jeg er utsett for, og som vet hvor de skal finne fram, har en slik bakgrunn. Det er åpenbart at det å finne fram til det som tenner folk på en måte som gjør at det er bra, er strategien, men det krever et samspill mellom mange – statlige organer, men også kommunale organer i Oslo.

Når det gjelder kriminalpolitikken i saken, koker den i en by som Oslo i praksis ned til hvordan statusen, posisjonen og ressurstildelingen er i det vi kaller for politiets ordenstjeneste. Enhver som har fulgt med i politiet gjennom noen år – det har jeg gjort siden tidlig på 1990-tallet – vet at ordenstjenesten i politiet alltid er salderingspost på budsjett. Når alt annet skal løses, er det den man tar fra. Det betyr at mange av de hverdagsfolkene som da egentlig skal følge med, holde oppsyn, sørge for at det er kontakter, drive godt kontaktarbeid – som også er forebyggende – lever rent arbeidsmessig ofte i den situasjonen at en dag er de *så* mange, en annen dag er de *så* få. Det er klart at det skaper ganske betydelige utfordringer. Det er et spørsmål som bekymrer meg, og som jeg gjerne skal komme tilbake til en annen gang. Men jeg vil nå nøye meg med å understreke hvor viktig det er at man også i forbindelse med Oslo-politiets situasjon – jeg vil be statsråden se på det – forvisser seg, ikke i detalj, ikke om prioriteringer, men om hva situasjonen er for ordenstjenesten. De er politiets gatearbeidere. Det er de som skal oppfylle de forventninger som borgerne i denne byen har, og som politikere vil uttrykke på forskjellig måte. Hvis den innsatsgruppen er liten, blir de hardt presset mellom alle typer forventninger, enten det er kamp mot hverdagskriminalitet, kamp mot vold i gata, eller kamp på det temaet vi snakker om nå.

Det å reise dette temaet betyr ikke at jeg forsøker å dra oppmerksomheten bort fra det som jeg synes har vært hovedsynspunktet til både interpellanten og statsråden, nemlig at flere må dra på lag her, og de må få til et godt samspill. Og på det beste, når vi lykkes, får vi i Norge ofte skapt de situasjonene. Men jeg må innrømme at gjennom alle de årene jeg har drevet med politikk, har det alt i alt vært mennesker som kommer fra Somalia som representerer en av de største utfordringene vi har på integrering i det hele tatt. De kommer fra et samfunn som bokstavelig talt ikke er en stat, de kommer fra et samfunn som bokstavelig talt ikke har noen skriftlig forvaltning, og de kommer da til Norge med den kulturen som også er skildret her i dag. Vi skal ta imot folk på en ordentlig måte. Det er ingen tvil om at det stiller norske helsearbeidere, sosialarbeidere, skolefolk og politifolk overfor enorme utfordringer. Derfor skal vi ha den ydmykhet overfor det når vi nå tar det opp, at vi erkjenner at det er komplekst. Men så skal vi også være enig i det som jeg synes har vært grunntonen både fra interpellanten og i svaret fra statsråden, at da får vi rette ryggen og ruste oss og begynne å gå de skrittene, slik at vi bryter den onde sirkelen. For det er ikke noen tvil om at skal dette fortsette, blir det en verkebyll som er uakseptabel i denne byen. Men da er det integreringspolitikk og kriminalpolitikk, og det må møtes på en ålreit måte. Jeg synes både interpellanten og statsråden la opp til gode innspill og gode videreføringer i så måte.

Jan Böhler (A) [10:42:51]: Det er riktig som interpellanten sa, at jeg hadde et utspill etter at det var et intervju med meg om denne saken i Aftenposten i midten av desember. Jeg leverte også et spørsmål til justisministeren da, men det ble trukket til fordel for at vi her fikk anledning til å ha en bredere debatt.

Jeg tror det er viktig å ha som et utgangspunkt at diskusjonen om hvor sterk ruseffekt kat har, egentlig ikke er det vesentlige her. Det vesentlige er at dette rusmiddelet rammer et helt miljø på en helt spesiell måte. Alle de somaliske organisasjonene jeg kjenner, og har snakket med, sier ganske enstemmig at opptil 70 pst. av somaliske menn tygger dette stoffet, og at 40 pst. av dem misbruker det i sterk grad. De sier at hvis man tar det ned til dem som er ute å kjøre, som er i en situasjon hvor de sover lite, spiser lite, kan være bostedsløse, osv., anslås det at det er ca. 20 pst. av somaliske menn. Så det er ikke noen tvil om at dette har et omfang og en dramatik i utbredelsen og i hvordan det slår ut for den enkelte som er helt spesielt. Det fører jo til, som bl.a. Thomas Breen nevnte, helseproblemer som psykiske lidelser, det fører til helseproblemer som tap av tenner – det er sikkert mange som har merket seg den gule tannfargen man får av å tygge dette stoffet til stadighet. Det slår ut i at ungdommene i disse familiene totalt mangler forbilder. Vi har også sett faretruende tall når det gjelder hvor mange somaliske ungdommer som fullfører videregående skole. For guttene i det somaliske miljøet har det vært opptil 60–70 pst. frafall – noe lavere, rundt 50 pst., for jentene. Så vi må være klar over at dette rusmiddelet skaper et alvorlig sosialt problem. Det er det som er hovedsaken her, ikke analysen av hvor mye det rammer, hvor stor ruseffekt det gir.

Vi har også sett at en del av de somaliske ungdommer har gått videre i rusmiddelbruk – fra kat – slik at de frekventerer det miljøet nede ved Akerselva som bruker ulike alvorligere rusmidler. Så det er ikke noen tvil om alvorret og det spesielle i denne problematikken.

Det rammer også nærmiljøer, bomiljøer, i Oslo, på den måten at når de som har vært inne i byen og misbrukt dette stoffet, utover natten kommer ut i nærmiljøene, hvor det oppstår familievold, familieoppløsning, utrygghet, går det selvsagt ut over familiene som rammes direkte, men også ut over hele oppgangen og hele blokken – og skaper en uro. Det er et betydelig samfunnsproblem.

Jeg mener at det er riktig å si at samfunnet har neglisjert dette problemet for lenge. Det har ikke vært tatt alvorlig nok. For eksempel har beboere i strøket nede på Grønland stadig tatt opp med meg at det er åpenlyst salg, åpenlys omsetning, i siktlinje opp til politihuset på Grønland. De blir selvsagt provosert av det.

Jeg har spurt meg for i Helse Øst og i Rusmiddelstaten i Oslo kommune om hva slags behandlingssopplegg man har, og om hvordan man jobber overfor denne gruppen. Jeg synes ikke jeg har fått overbevisende svar. Det har da ofte vært vist til det samme, at det ikke er en lang avvenningstid, og det gjelder å få dem i arbeid. Men mennesker som ikke har sovet på lenge, som i liten grad har spist, og som er i en dårlig fysisk/psykisk tilstand, har vanskeligheter med å kunne bli formidlet ut på et arbeidsmarked

– derav også den høye ledigheten og det høye antallet sosialklienter i den gruppen. Så jeg synes heller ikke svarene fra behandlersiden har vært overbevisende.

Jeg mener at det trengs en kartlegging. Det trengs utvikling av mer særegne behandlingsspor og behandlingssopplegg. Jeg vil for min del, som helsepolitisk talsmann for Arbeiderpartiet her på Stortinget, overfor departementet ta initiativ til et arbeid med kartlegging, til et arbeid med en mer systematisk behandlingssinnsats. Jeg mener at Oslo kommune ved Rusmiddelstaten, Helse Øst, NAV, politiet og somaliske organisasjoner burde gå sammen om en kartlegging, en prosess, hvor man lager en plan for hvordan man skal jobbe overfor dette somaliske miljøet. Det er 18 000 somaliere i Norge nå. Antallet er økende. Det er viktig at vi ikke utvikler forskjeller på den måten at altfor mange her faller utenfor på grunn av denne spesielle rusmiddelbruken.

Elisabeth Aspaker (H) [10:48:17]: Jeg tror at både denne diskusjonen i salen her nå og det som etter hvert har kommet fram angående katmisbruk i Norge, viser at dette på sett og vis har vært et undervurdert problem. Jan Böhler gav jo prosenttallet på det, nemlig at 70 pst. av voksne somaliske menn faktisk er til dels tunge misbrukere av kat. Når man da også tenker på hva slags rollemodeller disse mennene er for nye generasjoner, skjønner vi at problemet egentlig er enda mye større, og ikke er isolert til de 70 pst. som faktisk er misbrukere.

Før jul møtte bl.a. jeg flere somaliske kvinner som bad om hjelp. De bad om moralsk støtte, men de bad også om hjelp til arbeidsmarkedstiltak og til bedre helsemessig oppfølging. Og ikke minst var de opptatt av hvordan somaliske menns katmisbruk ødela og splittet familien og gjorde at den ikke var den trygge rammen rundt oppveksten til deres barn.

Flere her har vært inne på at misbruket fører til nedsatt arbeidsevne. Arbeidsledighet fører igjen til økt misbruk. Det er i det hele tatt en svært negativ sirkel som det er av aller største betydning at vi greier å møte nå, slik at vi kan snu denne utviklingen.

I det samme møtet som vi hadde med disse somaliske kvinnene, var de også opptatt av at det i Somalia nå faktisk er mye som tyder på at det er en holdningsendring når det gjelder bruken av kat, og at aksepten der for bruken av dette stoffet er på full fart ned. De var opptatt av at det norske samfunnet også må nærme seg dette på en slik måte at det ikke hersker noen tvil om at dette er et stoff som ikke skal brukes – av mange gode grunner, det er det redegjort for her – og at konsekvensene av bruken av det er så betydelige som de er.

Som flere har vært inne på, er dette et kriminalpolitisk problem, men det er i aller høyeste grad et integreringsproblem. Jeg tror vi har en stor og felles interesse av å møte dette på en enda mer offensiv måte. Det er nok gjort ting, men vi må bare konstatere at vi på langt nær er i mål. Da er det viktig at vi satser på bred front, at vi gir støtte og «backing» til disse damene, som ønsker å engasjere seg, og at vi også prøver å finne en måte å engasjere dem på i dette arbeidet, slik at de får den støtten de trenger til

(Aspaker)

å være en støtte for sine menn. Det kan være en viktig ressurs i kampen mot katmisbruket i Norge.

André Oktay Dahl (H) [10:51:34]: Representanten Bøhler sa det helt riktig, at vi ikke kan diskutere et laboratorium som tester hvor sterkt, eventuelt hvor svakt dette stoffet er. Vi må se på de menneskene det gjelder, og på hva effekten av kat er. Snakker man med de menneskene det gjelder, og er i det miljøet det handler om, er det ikke noen særlig tvil om hva effekten er. Tilsvarende debatt har vi f.eks. om doping. Man ser at folk blir store og sterke, men etter hvert ganske svake, rett og slett fordi de har psykiske problemer, høyst sannsynlig – kanskje ikke juridisk sannsynlig – på grunn av dopingmisbruk.

Ellers var justisministerens våpendrager, representanten Breen, inne på noe sentralt, nemlig spørsmålet om arbeid og inkludering, som jeg også utfordret på i åpningsinnlegget mitt. Det er om Regjeringen vil gi signaler om at man skal stille seg mer positiv til å gi midler til pilotprosjekter som f.eks. MiA, Mangfold i Arbeidslivet, har søkt om. Jan Bøhler var inne på at han ikke hadde inntrykk av at Rusmiddeletaten og andre var helt åpne for en del av de initiativene som kom, og dette er et godt eksempel på det. Jeg håper at representanten Jan Bøhler, som egentlig svarte positivt på alle spørsmålene jeg hadde til statsråden, også på et vis svarte på vegne av Regjeringen. Det gjenstår å se, men jeg har et godt håp om at Jan Bøhler når fram også i flertallsregjeringen.

Så til SV og Høyre og hva vi har gjort og ikke har gjort. Jeg tror at når det gjelder dette spørsmålet, i likhet med veldig mange andre spørsmål som handler om minoriteter og mennesker som er i mindretall, er det en tendens til å være slik at partipolitikk ikke alltid er godt egnet. Jeg tror de som er genuint opptatt av de problemstillingene det handler om, bør samarbeide så godt de kan. Jeg oppfatter det også slik at denne debatten har vist at det er et tverrpolitisk engasjement i denne tematikken som jeg mener vi skal videreføre, og f.eks. bruke de ulike fagkomiteene som sitter her på Stortinget. Det bør vi gjøre mer av. Det er veldig mye partitaktikk ute og går. Dette er et av de spørsmålene hvor vi ikke bør drive partitaktikk.

Helt til slutt: Påstanden om at Høyre kjeppjager prostituerte og tiggere, har ingen ting i denne debatten å gjøre i det hele tatt. Jeg føler ikke noe spesielt behov for å kommentere det, utover at Høyre har foreslått langt mer midler til både rehabilitering og psykisk helse, og også har en fattigdomspakke, som er 125 mill. kr høyere enn Regjeringens ramme. Jeg føler på en måte at man ønsker å dra i gang en debatt som ikke har noe med katproblematikken å gjøre.

Jeg synes det har vært en positiv debatt. Statsråden har vært åpen. Det har de fleste vært. Nå håper jeg at vi i fellesskap kan få til et krafttak for de gruppene dette gjelder, for, som SV påpekte her, dette har vært tatt opp av enkeltrepresentanter fra ulike partier gjentatte ganger. Spørsmålet nå er om alle partiene i samarbeid faktisk greier å fokusere på det og få det integrert i det totale rusarbeidet på den måten det fortjener.

Presidenten: Da er interpellasjonsdebatten i sak nr. 1 avsluttet.

S a k n r . 2

Interpellasjon fra representanten Hans Olav Syversen til justisministeren:

«Sosial- og helsedirektoratet opplyser at 70–80 pst. av alle voldsepisoder er alkoholrelatert. Å kunne gå trygt ute på kvelds- og nattetid er et gode mange føler at de har mistet. Oslo sentrum er dessverre et eksempel på steder der slik frykt ikke er ubegrunnet. Antallet voldslovbrudd har økt samtidig som antallet skjenkesteder har økt. Volden i Oslo sentrum er utelivsrelatert med i gjennomsnitt tre anmeldelser hver eneste uke. Likevel plikter kommunene ikke å legge større vekt på politiets uttalelser mht. skjenkebevillinger enn andre instansers. Dermed kan bevillinger gis selv om politiet advarer mot dette av ordens- og kriminalitetsmessige hensyn. Dette krever igjen større politiinnsats for å forhindre alvorlige voldsepisoder. Et trygt samfunn fordrer at flere arbeider mot et slikt felles mål.

Hva vil Regjeringen gjøre for å redusere utelivsvolden?»

Hans Olav Syversen (KrF) [10:56:02]: Etter at jeg fremmet denne interpellasjonen, har de etterfølgende bevisninger vist at den kanskje hadde enda større relevans enn det jeg trodde. I avisen Vårt Land forrige fredag var en av overskriftene «Farligere storbyer i helgene». De har gått igjennom voldssituasjonen i alle de større byene, og det viser seg at i gjennomsnitt har voldshendelsene økt med rundt 25 pst. det siste året. Samtlige byer sier at det er en klar sammenheng mellom alkoholmisbruk, gjerne i tilknytning til utestedene, og den økte voldsbruken. Derfor trenger vi å endre politikken. Vi må sørge for at våre storbyer blir trygge møtesteder. Vi kan ikke leve med en situasjon der mange føler utrygghet, eller faktisk velger å la være å dra til byenes sentrum av frykt for vold. Vi kan som samfunn ikke akseptere at flertallets frihet og livsutfoldelse begrenses av at et mindretall lager bråk og opptrer truende. Derfor er det på tide å iverksette flere tiltak for å gjenopprette storbyene som trygge møteplasser.

Samfunnet må først og fremst rette innsatsen inn mot å forebygge lovbrudd. Politi, restriksjoner og sanksjoner kan aldri alene bli et godt svar på de ordens- og kriminalitetsmessige utfordringene som våre storbyer i dag står overfor. Derfor må dette angripes bredt.

De siste ti årene har det vært en økning på 30 pst. i antallet skjenkebevillinger her i landet. Økningen har skjedd i samtlige fylker. Alkoholforbruket har steget med 33 pst. Økt tilgjengelighet for alkohol og utvidede skjenketider er uten tvil – og det bekreftes av samtlige polititjenestemenn som er intervjuet i den avisen jeg viste til – en sterk årsak til at det er store ordensproblemer i deler av storbyene i dag.

For egen del og fra den byen som jeg representerer, må jeg dessverre si at vi har et flertall i Oslo bystyre som faktisk ikke tar inn over seg at det er en betydelig sammen-

heng mellom voldsbruk og alkohol- og skjenkepolitikk. Til og med når Oslo-politiet uttrykker at de faktisk ser behov for en reduksjon i antall skjenkesteder i deler av Oslo sentrum, legger man armene i kors og er tause. Det er nesten utrolig at flertallet i Oslo bystyre kan sitte stille og se på en slik utvikling. Jeg vet at i Oslo bystyre er det hvert øyeblikk en mulighet til å endre kurs – og måtte det skje, av hensyn til tryggheten i denne byen.

Vi i Kristelig Folkeparti støtter at antall skjenkesteder bør reduseres med 25 pst. i særskilte volds- og urobelastede sentrumsområder, ikke minst når politiet selv mener at dette er nødvendig. Jeg mener at i slike områder bør unntaket fra alkoholovens normalskjenketid praktiseres strengt. Det bør også ses på om kommunen bør innføre differensierte stengningstider for skjenkestedene, slik at man unngår uheldige ansamlinger av mennesker som dessverre ofte genererer vold nattetid.

Politiet og sosialtjenesten skal uttale seg før kommunestyret – eller som i f.eks. Oslo, byrådet – avgjør en søknad om skjenkebevilling. Det er imidlertid ikke slik at kommunene plikter å legge større vekt på *deres* uttalelser enn på uttalelser fra alle andre instanser – dette til tross for at f.eks. politiet burde være særlig kvalifisert til å vurdere ordens- og sikkerhetsmessige sider ved saken. Etter Kristelig Folkepartis mening bør ikke kommunene ha adgang til å gi skjenkebevilling i tilfeller der politiet ut fra klare politifaglige vurderinger fraråder dette.

Vi vet også at overskjenking og skjenking av mindreårige forekommer i et betydelig omfang. Kommunenes kontroll med skjenkestedene fanger dessverre i liten grad opp dette. Dette er også problematisk i et volds- og kriminalitetsmessig perspektiv. Det gjør at det bør stilles spørsmål om hvorvidt skjenkekontrollørene bør gis større adgang til inn gripen enn det som er situasjonen i dag. Det samme kan også gjelde for politiet. Derfor er vi i Kristelig Folkeparti kommet dit hen at man bør vurdere å tillate å gjennomføre kontroll med om butikker og utesteder f.eks. selger eller skjenker til mindreårige ved å la ungdommer under aldersgrensen teste ut om de faktisk kan få kjøpt alkohol. Vi vet jo at det er frivillige organisasjoner som har gjort dette, men slike bevis kan ikke brukes i en eventuell etterfølgende sak om fratakelse av skjenkebevilling.

Det foreløpige resultatet av politireformen er dessverre mindre synlig politi, selv om reformen har blitt positivt mottatt på andre områder. Forventningene om frigjøring av ressurser til bedre publikumskontakt og raskere og mer omfattende saksbehandling har dessverre ikke slått til i samme grad som man ønsket. De frigjorte ressursene – der de er kommet – er i stor grad spist opp av lønnsøkninger og avtale om en femte ferieuke. Mye av politiarbeidet er dessuten mer ressurskrevende enn tidligere. Vi vet også at den internasjonale kriminaliteten krever sitt. I Oslo er nå situasjonen den at vi har vakante stillinger som vi med fordel burde ha besatt, slik at folk kan føle en økt grad av trygghet. Det er en kjensgjerning at patruljerende politi i gatene skaper trygghet og har en forebyggende effekt. Så det burde være et felles politisk anliggende å styrke politiets mulighet til å utøve denne formen for tilstedeværelse og dermed øke trygghetsgraden.

Jeg vil også si at det kanskje er et spørsmål om ikke politiets egne måleparametre bør endres til også å legge større vekt på forebyggende og trygghetsskapende arbeid. Kanskje er det også et spørsmål om ikke politiutdanningen bør differensieres mer for å møte politietats ulike behov på en bedre måte enn det vi klarer i dag.

Jeg er sikker på at den kronikken som stod i Aftenposten for noen dager siden, som er skrevet av Bjarne Hjeltnes, har gjort inntrykk på flere enn undertegnede. Hans 18 år gamle sønn døde sommeren 2005 etter å ha blitt slått ned på gata i denne byen. Gjerningspersonen ble dømt til halvannet års ubetinget fengsel samt ett års betinget fengsel. Bjarne Hjeltnes har i sin tankevekkende kronikk uttrykt hvor vanskelig det er for ham å forsones seg med det han oppfatter som en meget lav straff for ugjerningen.

Å utsette andre for vold er en alvorlig integritetskrenkelse. Slike overgrep kan gi fysiske skader og medføre død, men kan også medføre angst og utrygghet i lang tid. Det var med dette som bakgrunn at en enstemmig justiskomite i innstillingen til ny generell del i straffeloven uttrykkelig sa at straffenivået i bl.a. voldssaker måtte heves. Når et slikt entydig signal gis i innstillingen til en lovsak, vil jeg mene at både påtalemyndigheten og domstolen plikter å følge opp. Et slikt uttrykkelig signal har utvilsomt større vekt enn domstolens egen straffeutmålingspraksis.

Selv om jeg som stortingsrepresentant selvfølgelig ikke skal legge meg borti domstolens dømmende virksomhet, må det være tillatt å stille noen spørsmål ved en del domsavsigelser i enkeltsaker, og spørre om hvorvidt Stortingets uttrykkelige beskjed om å heve straffenivået i saker som gjelder den type grove integritetskrenkelser, faktisk er imøtekommet.

Kriminalitet kan forebygges på mange måter, og den må angripes bredt. Man kan styrke de frivillige organisasjonene som arbeider kriminalitetsforebyggende. Man kan også sørge for at byer og boligområder utformes slik at det er åpne og lyse gater og møteplasser og få mørke smug og lite opplyste oppholdssteder. Dette er derfor et område som også byplanleggere og planmyndigheter bør se nøye på.

Jeg er sikker på at også justisministeren er opptatt av å sikre tryggheten i våre byer. Jeg er derfor svært interessert i å høre hvilke muligheter justisministeren ser for seg, slik at vi i langt større grad enn tilfellet er i dag, igjen kan oppleve at sentrum i våre større byer kan være et trygt sted for alle.

Statsråd Knut Storberget [11:06:28]: Jeg takker for en veldig god interpellasjon, og jeg må si det så enkelt at jeg tror jeg kunne stått inne for hvert eneste ord av interpellantens innlegg her. Dette er vi veldig enige om. Grunnen til at dette er en utrolig viktig interpellasjon, er jo at den løfter blikket i forhold til hvordan vi skal bekjempe svært alvorlig kriminalitet på mange forskjellige slags felt.

For det første er det slik at vi nå, i løpet av de fire–fem siste årene, ser en ganske gledelig nedgang i vinningskriminaliteten i Norge, men det er som interpellanten har

vært inne på: Det henger igjen for den type kriminalitet som han her peker på – voldskriminaliteten, særlig i tettstedene. I så måte er *det* en kriminalpolitisk utfordring vi er nødt til å gripe sterkere inn i, ikke bare for å kunne forebygge, men også for å kunne reagere. Det gir oss jo en mulighet til å vurdere spørsmålet om man innenfor politiets ressursbruk kan flytte fokus fra det man tidligere har drevet med, som kanskje har vært rettet mot de størrelsene som nå faktisk går ned, og over på dette – ikke bare det å etterforske saker, men også å drive forebygging.

Det andre elementet som gjør at denne interpellasjonen etter Regjeringas mening er særdeles viktig i et kriminalpolitisk og et sosialpolitisk perspektiv, er at man løfter fram spørsmålet om frihet og menneskers behov for frihet, og hva man egentlig skal legge i frihetssøken. Vi har vel altfor lenge koblet frihet opp mot de kommersielle krefters mulighet til å etablere seg og til å drive virksomhet uforstyrret fra det offentlige Norges inngripen. Her velger vi å se på frihet ut fra hvordan menneskene virkelig rammes av et sosialt onde, og peke på den begrensning i frihet som mange mennesker faktisk får, enten man blir direkte utsatt for vold, eller man er i en situasjon hvor man faktisk ikke tør å ta del i det offentlige liv og være ute i gatene fordi man frykter konsekvensene av virksomheten som skjer ute, særlig nattetid.

Det tredje jeg har lyst å peke på, er at det generelt må være mye bedre at vi bygger et samfunn som har lite kriminalitet og – jeg holdt på å si – begrenset kontrollmyndighet og så effektivt politi som mulig, og som bidrar til at vi har færre kriminalpolitiske utfordringer og hendelser, enn at vi stadig i etterkant må reparere når den kriminelle handlingen har skjedd. Det påhviler derfor Regjeringa og Stortinget å sette søkelyset på konsekvenser av den praktiske gjennomføringen bl.a. av skjenkepolitikken, og særlig legge til rette for at man i større grad ser konsekvensene av lokalpolitiske tiltak, slik interpellanten også er inne på.

Den sammenhengen som vi ser mellom alkoholbruk og vold, er en av de best dokumenterte sammenhenger vi har på kriminalitetsområdet, både gjennom nasjonal og internasjonal forskning. Den har vært gjennomgående historisk i tidsakser – vi har gode undersøkelser som viser utviklingen i tid. Vi har også gode undersøkelser fra andre land enn Norge. Vi ser at så vel økningen som nedgangen i voldskriminaliteten henger nært sammen med alkoholkonsumet, ikke knyttet til det vi tradisjonelt mener er misbrukere, men det er i stor grad avhengig av totalforbruket ute i samfunnet. De som utsetter andre for vold, er gjerne mennesker som karakteriserer seg sjøl som moderate brukere av bl.a. alkohol. At voldslovbrudd øker i takt med antallet skjenkesteder, er udiskutabelt. Dette er derfor ikke oppsiktsvekkende kunnskap, snarere tvert om. Hvis en ønsker å redusere voldskriminaliteten, er den naturlige konsekvens av slik kunnskap å se på den skjenkepolitikken som føres lokalt, og som vi også sentralt har et ansvar for gjennom de rammene som gis.

Helse- og omsorgsministeren er ansvarlig statsråd for alkoholloven, og denne loven gir kommunene stor frihet til å føre den bevillingspolitikken de ønsker. Men frihet

følges også av ansvar for å sørge for frihet for dem som vi kanskje ikke trekker fram først når vi debatterer frihet. Alkoholloven gir kommunene en enestående mulighet til sjøl å planlegge hvordan de vil at tilgjengeligheten til alkohol i sin kommune skal være. Slik kan alkoholloven være et av kommunens viktigste forebyggingsinstrumenter, og de kommunene som stadig svikter i forhold til nettopp det å forebygge på denne arenaen, bør det stilles klare krav til, særlig når de er høyt på banen i forhold til å kreve mer politiresurser.

Helse- og omsorgsministeren og jeg vil oppfordre til at kommunene ser bruken av virkemidler etter alkoholloven i sammenheng med andre virkemidler for å forebygge rusmiddelproblemer, herunder å forebygge vold. Fra statens side er det lagt til rette for dette ved at Sosial- og helsedirektoratet har utarbeidet en veileder for utarbeidelse av helhetlige rusmiddelpolitiske planer. Jeg vil oppfordre kommunene til å benytte denne til å se bevillingspolitikken i et helhetlig perspektiv, og til å trekke politiet ytterligere inn i dette arbeidet. Et lokalt samarbeid mellom kommune og politi om kriminalitets- og rusforebyggende tiltak er et samarbeid Regjeringa med styrke oppfordrer til. Jeg bruker enhver anledning når vi diskuterer kriminalpolitiske utfordringer ute, til å reise de temaer som interpellanten nå gjør. Jeg tror det er viktig at vi gjør det, nettopp for å få bl.a. kommunepolitikere til å oppfatte alvoret i situasjonen.

Allerede i dag skal kommunen forelegge alle søknader om salgs- og skjenkebevillinger for politiet for uttalelse før vedtak fattes. Det kan også innhentes uttalelse fra skatte- og avgiftsmyndighetene. Videre skal vandelen til personer med vesentlig innflytelse på driften av virksomheten sjekkes. Dette er en god ordning, som sikrer at kommunen kan fatte sin beslutning på best mulig kunnskapsgrunnlag.

Det er ikke slik at man må behandle alle likt i alkoholpolitikken. Hvis man har en saklig grunn for å forskjellsbehandle, ved at én får bevilling og en annen ikke, fordi man ikke ønsker at det skal være mange skjenkesteder – f.eks. i Rosenkrantz' gate – har man full adgang til det. Det må lokalpolitikkerne tørre å gå inn i, for det er vitalt hvis vi skal klare å få ned voldskriminaliteten. Ordningen legger godt til rette for godt samarbeid mellom ulike offentlige instanser, og sikrer at kommunene treffer sine beslutninger etter at saken er best mulig opplyst. Dersom kommunen har et bevisst forhold til sin bevillingspolitikk og i forbindelse med utarbeidelse av rusmiddelpolitisk handlingsplan har utarbeidet retningslinjer for denne bevillingspolitikken – på bakgrunn av innspill – vil det ligge til rette for en ryddig og forutsigbar behandling av bevillingssøknader.

Representanten Syversen trekker fram situasjonen i Oslo i sin interpellasjon. Det er bra. Oslo kommune har opplyst at det pr. 24. november i fjor var 1 066 skjenkebevillinger og 358 salgsbevillinger, salg av øl i dagligvareforretninger, i Oslo. Dessuten var det 547 skjenkesteder i sentrum med åpningstid til kl. 03.30 og skjenketid til kl. 03, et antall som også inkluderer mellom 65 og 70 bårter med skjenkeløyve.

Det er en myte at Norge er så restriktivt på dette området. Vi er etter hvert blitt et av de mest liberale landene i denne typen politikk, det gjelder ikke bare skjenketid, men også antall skjenkeseter pr. innbygger. Politiet har et ansvar knyttet til bekjempelse av voldskriminaliteten. Dette er imidlertid et ansvar som ikke kun ligger til politiet, men også til Oslo kommune. Oslo politidistrikt har over lengre tid, også etter initiativ fra undertegnede, påpekt problemet med fortetting av utesteder, bl.a. i deler av Kirkegata og Rosenkrantz' gate. Jeg har sjøl gått natteravn der nylig, og det gir jo noen aspekter av hvordan den kriminalpolitiske debatten egentlig burde være når det gjelder hva vi skal gjøre her i Oslo. Kombinasjonen av forholdsvis trange gater og mange berusede personer på vei til eller fra utestedene fører ofte til voldsepisoder som raskt kommer ut av kontroll. Antallet personer som blir involvert eller lar seg involvere i slike hendelser, er uforholdsmessig stort.

Jeg håper på et godt samarbeid mellom politiet og kommunen når det gjelder ønsket om å redusere antall voldsepisoder. Jeg håper at politiets uttalelser, i de sammenhenger de kommer, nå blir lagt større vekt på i kampen for redusert vold. Jeg har fått opplyst fra Politidirektoratet at Oslo-politiets arbeid kontinuerlig er målrettet mot bekjempelse av voldskriminalitet i Oslo sentrum. Den synlige patruljeringen er styrket, og det er utplassert patruljer på faste plasser i de mest belastede områdene. Sentrum politistasjon følger aktivt opp skjenkesteder i sentrum som er plaget med vold og uorden, spesielt med vekt på forholdene i Rosenkrantz' gate. Situasjonen er svært ressurskrevende for politiet. Med den omfattende tilstedeværelsen som er nødvendig i Oslo sentrum, vil det dessverre i perioder være færre politipatruljer tilgjengelig i andre deler av Oslo. Det er politiets vurdering at man også i tida framover vil måtte kraftsamle innsatsen i de deler av Oslo sentrum hvor fortettingen av skjenkesteder er stor. Problemorientert politiarbeid som overordnet, kunnskapsdrevet arbeidsmetode inngår i Sentrum politistasjons arbeid mot vold og uro, og som et ledd i den innsatsen er det utarbeidet en rapport om volden i Rosenkrantz' gate i Oslo. Den rapporten skal brukes aktivt, så vel internt som i dialogen med politiets samarbeidspartnere.

Nå renner taletida mi ut. Jeg har noen forslag til ytterligere tiltak. Jeg skal komme tilbake til det i mitt oppfølgingsinnlegg.

Hans Olav Syversen (KrF) [11:16:35]: Det er ikke mye uenighet mellom undertegnede og justisministeren når det gjelder de overordnede vurderinger av hva som skal til for å skape en tryggere by. Det kunne jo bli en interessant filosofisk debatt om hva frihetsbegrepet egentlig innebærer, og for hvem. Jeg tror det passer godt inn i akkurat den type debatt vi har her i dag.

Jeg må vel likevel registrere at justisministeren, i hvert fall når det gjelder de mer konkrete utfordringene, fortsatt vil anmode og be pent om at kommunene hører på politiet, og at de ser alkoholpolitikken i en større sammenheng. Som en som også er opptatt av det kommunale selvstyret,

er jeg i utgangspunktet enig i det. Jeg har i hvert fall kommet til at når det gjelder bevillingspolitikken, bør det være noen strammere føringer enn lovverket i dag har.

Siden justisministeren ikke fikk svart på alle utfordringer, vil jeg gjenta noen av mine: Er justisministeren enig i at politiet bør lyttes til i sterkere grad enn det som er situasjonen i dag når det gjelder skjenkebevillinger? Og på hvilken måte mener han i så tilfelle at det skal skje? Mener justisministeren, som representant for Regjeringen, at alkoholloven har de virkemidler som er nødvendige, bl.a. når det gjelder å inndra skjenkebevillinger, også på stedet, når relevante myndigheter ser at dette ikke går i forhold til den bevilling som er gitt, og som har visse kriterier som skal følges? Er justisministeren også enig i at det fortsatt er behov for å styrke Oslo-politiets synlighet i Oslo sentrum? Jeg er helt enig i at en konsekvens av at man må bruke ressurser her, er at bydelene i Oslo faktisk får mindre politiresurser enn de ellers kunne fått. Det kan ha betydning for den gjengkriminalitetsbekjempelse som vi ellers er opptatt av i andre sammenhenger. Og mener justisministeren at det er tilfredsstillende med såpass mange vakanser som Oslo-politiet nå faktisk opererer med?

Jeg er glad for justisministerens engasjement. Jeg er glad for hans oppfordring til Oslo bystyre. Jeg er også glad for at Oslo Arbeiderparti leder er til stede her og forhåpentligvis vil delta i debatten, for det er klart at også hans parti kan spille en nøkkelrolle når det gjelder å få snudd politikken på dette området.

Statsråd Knut Storberget [11:19:52]: Jeg var i mitt hovedinnlegg inne på den rapporten som nå foreligger med hensyn til den situasjonen vi har i Oslo. Jeg har bare lyst til å si at den særskilte kartleggingen som er gjort der, viser at ca. 60 pst. av volden i Rosenkrantz' gate skjer innenfor utestedets kontrollsfære, altså ikke på gata. Det knytter dette ansvaret tettere opp til den alkoholpolitikken som føres, men også til utestedets praktisering av reglene.

Så mener jeg at interpellanten er inne på et hovedpoeng i sitt innlegg, hvor han utfordrer meg med hensyn til hvordan vi skal få større effekt av politiets uttalelser, for det er helt på det rene at Oslo-politiet nærmest har bedt om færre skjenkesteder og en innstramming av åpningstidene.

Jeg mener at det er avgjørende viktig at ikke bare lokalpolitiske myndigheter, men også vi som fører en kriminalpolitisk debatt, nå løfter dette skikkelig på dagsordenen, slik at de sammenhenger som er der, kommer tydelig fram. Det er et klart politisk ansvar vi som politiske ledere og utøvere har. Det er jeg parat til å ta. Jeg mener også at vi over lang tid har gjort det. Jeg gir honnør til interpellanten for å ha reist debatten.

Så ber interpellanten også om at man ser på nye måleparametre for politiet. Det mener jeg vi skal gjøre. Vi skal finne egnede former for å måle politiets effektivitet med andre mål enn det vi har i dag. Det jobber vi med. Det samme gjelder utdanningsproblemstillingen som ble trukket opp. Så mener jeg at det er viktig at vi også markerer veldig klart at de forslag som nå har kommet, bl.a. fra Høyre og Fremskrittspartiet, er helt uakseptable hvis vi

skal få ned kriminaliteten i samfunnet, forslag fra Oslo Fremskrittsparti som bl.a. går på skjenking døgnet rundt, og forslag som går på at man skal kunne selge både vin og sprit i alle dagligvarebutikker. Det ville skape enorme utfordringer for oss kriminalpolitisk, ved at vi på mange måter måtte lage en god profil med tanke på nettopp den utvikling som noen politiske partier ønsker seg på dette feltet. Jeg mener det er helt avgjørende at vi får styrket de alkoholpolitiske instrumentene vi allerede har, bl.a. Vinmonopolets virksomhet, spørsmål om avgiftspolitikken og også øvrige mekanismer som ligger utenfor skjenkebestemmelsene.

Så kommer vi til spørsmålet om hvordan man kan få lagt større vekt på politiets uttalelser. Jeg mener at vi skal gå inn i det. Regjeringa vil se på de bestemmelser vi har når det gjelder politiets uttalelser. Men jeg er samtidig oppmerksom på at her må vi ta vare på det lokale sjølstyret. Jeg tror det er viktig.

Jeg mener jo at det Regjeringa nå gjør i forvindelse med å etablere politiråd, er viktig i denne sammenheng, hvor lokalpolitikere og politiet møtes til en noe nærmere kontakt enn det å motta en høringsuttalelse, og hvor man nettopp kan diskutere slike ting, der politiets uttalelser i så måte kan få større effekt.

Så mener jeg det er avgjort viktig at vi fortsetter styrkingen av kommuneøkonomien. Det er jo slik at Oslo kommune har fått styrket sine budsjetter med nærmere 2 milliarder kr. Noe av dette må faktisk også gå til det tradisjonelle forebyggende arbeidet.

Jan Böhler (A) [11:23:28]: Jeg er helt enig i beskrivelsen som representanten Syversen gir av situasjonen særlig i hovedstaden, og jeg er veldig glad for at han har tatt initiativ til denne debatten. Det er viktig at alle skal ha rett og mulighet til å reise trygt inn i Oslo sentrum, gå på teater, gå på kino, ta seg en tur ut etterpå, og føle at her er man hjemme, her beveger man seg trygt og hyggelig.

De av oss som kanskje har vært ute og reist litt, vil ha sett at det er få byer som kan sammenliknes med Oslo sentrum når det gjelder situasjonen i helgene på nattetid. Det er vel noen av oss som har vært i en by som New York, hvor det stort sett er stille i 23–24-tiden. I mange andre byer ser vi at det finnes nattklubber, men de har aldersgrenser og medlemskap, og det er få som frekventerer disse stedene. Situasjonen vi har i Oslo sentrum, med i hvert fall opptil 550 utesteder i indre by – mange av dem er oppe seint, til 03.30-tida – er helt unik. Dette skaper en situasjon som ikke bare rammer dem som direkte oppholder seg på disse stedene, men det rammer også store ungdomsgrupper. Det blir et ideal, dessverre, å reise inn til byen fra drabantbyene, Oslos utkanter og nabofylker på kveldstid og nattetid i helgene for å se hvor man kan komme inn. Det skapes en slags drikkekultur, hvor man er på jakt etter hvilke utesteder som er såkalt snille. Derfor setter den situasjonen som nå er i Oslo sentrum, spor i store ungdomsgrupper. Undersøkelser tyder i hvert fall på at det er en god del av disse som lykkes med å komme inn på utesteder. I en landsomfattende undersøkelse svarer ca. en tredjedel av ungdommen, 13–17-åringer, at de får skjenking på utesteder.

SIRUS, Statens institutt for rusmiddelforskning, hadde et prosjekt om dette for Helse- og sosialdirektoratet i en stor by. De mente, ut fra den måten de gjennomførte undersøkelsen på, at opptil 80 pst. av folkene som var fulle fra før, fikk overskjenking, og opptil 40–50 pst. av dem som lå på grensen til å være mindreårige, fikk servering uten å bli spurt om legitimasjon. Mye tyder på at vi har en situasjon som er dårlig på dette området. En av de tingene jeg mener vi trenger, er hyppigere kontroller med straksreaksjoner når det skjer åpenlyse regelbrudd. Jeg har stilt et spørsmål til justisministeren angående dette, så vi kommer tilbake til det seinere også i denne salen. Jeg mener det er viktig at man kan reagere straks når det er åpenlyse brudd på regelverket, fordi det ellers kan bli spekulert i at man kan dra det ut i det uendelige med skriftlige advarsler og prosedering rundt, når man får reaksjoner på brudd på reglene. På mange andre områder har vi straksreaksjoner når det er åpenbart og enkelt å se at reglene brytes.

Jeg mener også at vi trenger en ny politikk, særlig i Oslo, på dette området. Den tankegangen at bare vi holder lenger og lenger åpent, så sprer det seg når folk kommer beruset ut på gaten, og vi får mindre problemer i sentrum, har vært prøvd for lenge. Den har bare ført til at ungdom og andre drar inn til byen enda seinere, drikker enda lenger og er enda fullere – de som opptrer på denne måten – når de kommer ut av skjenkestedene. Vi har sett, som justisministeren nevnte, at både Oslo Fremskrittsparti og Høyre legger opp til å gå enda lenger med den samme politikken i retning av 24-timers servering, som vi hørte forslag om forrige helg. Også Høyre har sagt at de ønsker å gå i retning av lengre åpningstider. Vi har hørt at ølsalg hele døgnet har blitt diskutert tidligere her i salen, før nyttår. Det var ett av forslagene de samme partiene gikk inn for da. Jeg mener vi trenger en snuoperasjon i bystyret i Oslo. Vi er innstilt på å jobbe sammen med Kristelig Folkeparti for å få realisert målet om en reduksjon i antallet skjenkesteder med det forslaget som representanten Syversen nevnte, men vi trenger også andre tiltak, noe som jeg håper vi kan få satt inn alle krefter rundt nå, men enda mer for fullt etter kommunevalget til høsten.

Et av tiltakene, noe som vi også trenger, er attraktive alternativer for ungdom i sentrum, altså rusfrie, attraktive alternativer. Her burde staten og kommunen, gjennom tilskudd fra storbymidlene, gå inn for å etablere noe ordentlig, som gjør at ungdom kan søke dit i stedet for å gå rastløse rundt og prøve å komme inn på utesteder hvor de ikke skal være. Vi trenger også mer politinærver, vi trenger opplæring av dørvakter, vi trenger flere vakter i taxikøene, osv.

Det jeg vil be Regjeringen om i forbindelse med hovedstadsmeldingen, som skal legges fram i mai, så vidt jeg vet, er å jobbe grundig med dette med trygghet i hovedstaden. Det er viktig for hele landet hvordan byen framstår, det er et viktig signal for Norge som nasjon at vi får ryddet opp i den situasjonen som nå er på nattetid i hovedstadens sentrum i helgene. Jeg håper Regjeringen kommer ordentlig inn på dette i hovedstadsmeldingen.

E i r i n F a l d e t hadde her overtatt presidentplassen.

Olav Gunnar Ballo (SV) [11:29:36]: Jeg har registrert at Syversen har et sterkt engasjement på dette området, og jeg har flere ganger før hørt ham ta opp den problemstillingen han tar opp i interpellasjonen. Det vil jeg rose ham for, for det er et engasjement man ser at for få har, og hvor motkreftene er altfor sterke.

Vi ser på første side i Dagbladet i dag overskriften «Døde etter fergefyll». Der beskrives to ungdommer som i beruset tilstand mistet livet etter festing på en av fergene. For få dager siden var det en debatt på tv, etter oppslag i media, knyttet til barnevern og et dødsfall etter bruk av rusmidler på en institusjon for barnevern. Det er ca. 26 000 barn som i en eller annen forstand tas hånd om av barnevernet enten på institusjon, i fosterhjem, eller på andre måter nødvendiggjør tiltak. Det er jo i sum halvparten av et årskull med barn i Norge – altså et veldig høyt antall. Sannsynligvis er det også slik at langt flere enn de 26 000 hadde trengt hjelp, men det skjules i hjemmet hva som foregår. Det vi vet, er at veldig mange av de problemene som er knyttet til barn og unge, og vanskeligheter knyttet til oppvekstvilkår, ofte skyldes bruk av rusmidler hos voksne, hos omsorgspersonene og hos foreldrene.

I stedet var det en interpellasjon om bruken av kat, og det er det riktig å fokusere på. Det er også riktig å fokusere på bruken av narkotiske stoffer, men det som ofte ikke framkommer i den typen debatter, er at det ikke er bruken av narkotiske stoffer i Norge som er hovedproblemet knyttet til vansker som barn og unge får under oppveksten, det er foreldrenes bruk av alkohol. Det er ofte slik at det vi selv har et relativt liberalt forhold til, har vi en tendens til å bagatellisere skadevirkningene av. Det er helt typisk at man gjør det når det gjelder omsetning av alkohol. Vi ser jo hvordan det stadig, også i denne salen, tas til orde for en mer liberal omsetning av alkohol, større tilgjengelighet, døgnåpne butikker som kan omsette alkohol, og utesteder som skal være åpne lenge, på tross av, som både interpellanten og justisministeren har påpekt, at det er godt dokumentert at økt tilgang gir økte skadevirkninger.

Jeg var selv i en debatt i Tabloid for få dager siden, der jeg debatterte med Fremskrittspartiet. Fremskrittspartiet er jo et av de partiene som går høyest på banen når skadevirkningene først har skjedd, og roper på mer ressurser, at det skal slås hardt ned på, og at man skal ta i bruk drastiske virkemidler, men med en total frikobling av årsak og virkning. På dette området er det jo lett å se sammenhengen mellom årsak og virkning.

Jeg tror at vi som rollemodeller også burde tatt et større ansvar enn det vi ofte gjør knyttet til hvordan barn og unge opplever at samfunnet utvikler seg. Det er klart at vi som foreldre, som rollemodeller, også vil prege hvordan den neste generasjonen oppfører seg. Det gjelder oss som politikere. Jeg har tidligere tatt til orde for at det ikke er noen spesielt gode saklige grunner til at politikere på hverdager i forbindelse med arrangementer skal ha tilgang på alkohol når man inviteres til ulike arrangementer. Og det mener jeg. Jeg vil gjerne også utfordre justisministeren på det området. Jeg hadde satt stor pris på det hvis det hadde blitt arrangementer i regi av Regjeringen som etter hvert ble alkoholfrie. Jeg opplevde det selv da jeg

møtte Dalai Lama i Daramsala i Nord-India, der ethvert arrangement i den uken vi var der, var alkoholfritt. I den grad noen ønsket å kjøpe noe, var det selvfølgelig tilgang på det, men ingenting som skjedde i regi av offentlige myndigheter, hadde med alkohol å gjøre. Det er helt åpenbart at den kulturen som utvikler seg blant unge buddhister i et slikt lokalsamfunn, er en kultur der man er mer forsiktig i omgangen med rusmidler. Det vil gjelde narkotiske stoffer, men det vil også gjelde alkohol.

Derfor tror jeg at et hovedbudskap, som jeg oppfatter at interpellanten har, er at det er en sammenheng mellom årsak og virkning, og at vi som rollemodeller også må gjøre noe i forhold til det. Der er det jo slik, som faktisk Fremskrittspartiet av alle, utrolig nok, har påpekt, at der min frihet begynner, der slutter din. Det betyr at vi er nødt til å se på frihetsbegrepet ut fra andre kriterier enn bare ut fra vår egen rett til å gjøre akkurat hva vi vil, fordi det rammer andre på en svært hard måte.

Elisabeth Aspaker (H) [11:34:51]: Det er liten tvil om at den voldsutviklingen vi ser i samfunnet, er bekymringsfull. Lunta synes kortere, terskelen for å ty til vold er blitt lavere, og vi må vel også innrømme at volden er blitt råere, og den har innimellom helt fatale konsekvenser.

Så vil jeg si at det er vel gjerne likevel slik at langt de fleste av oss håndterer alkohol på en tilfredsstillende måte, men at det alltid finnes unntak. Og det er jo blant unntakene vi også finner tall i volds- og kriminalstatistikk som gjør at det er grunn til å bekymre seg.

Hovedstaden er på sett og vis i ferd med å bli kameraovervåkingens by, men jeg vet at det er veldig mange politikere i denne byen som heller ønsker seg flere levende politifolk i gatene enn flere døde kameraer på veggene. Når det nå er 180 ubesatte stillinger i Oslo-politiet, er det helt åpenbart at det går ut over nærhet og synlighet i det daglige, og spesielt i situasjoner hvor det er behov for at politiet skal være tungt og tydelig til stede.

Jeg er kjent med at Oslo kommune – for å bruke den som eksempel fordi det spesielt er vist til den – nå samarbeider tett med politiet og utelivsnæringen for å se på nye og mer konkrete tiltak for å redusere og forebygge utelivsvold og uro i byen. Man ønsker seg et tryggere sentrum for alle. Ingen av partene er eller ser seg tjent med at de tilstandene som er i Oslo innimellom, skal få feste grepet og skal være det som møter folk som er på besøk i byen.

Det er en erkjennelse av at man har en uheldig opphopning av utesteder med 18-års aldersgrense som også tiltrekker seg dem som er yngre enn 18 år. Og en heving av aldersgrensen for en god del av utestedene er bl.a. av de tiltak som nå vurderes. Videre er det også klart at man vurderer å skjerpe kravene til hvordan skjenkestedene skal opptre for å kunne opprettholde sin skjenkebevilling. Skjenkekontrollen og politiet må ha konkrete punkter de skal sjekke, og det må være slik at useriøse steder som ikke følger reglene, må risikere stenging. Det er et drastisk virkemiddel. Det svir. Men det vil sannsynligvis også kunne ha en betydelig oppdragende effekt hvis riset bak speilet er så kraftig.

Folks opplevelse av utrygghet i bysentra må tas på alvor. Det er nærliggende å trekke inn evalueringen av politireformen – en reform som scorer bra på mange punkter, men hvor det fortsatt er et faktum at publikum etterlyser et mer synlig politi. Man vet at det gir trygghet når man ser og vet at politiet ikke er langt unna om situasjonen skulle toppe seg. Politiets evne til raskt og effektivt å gripe inn er i seg selv forbyggende.

Dette er ikke et spørsmål om mer politi alene, men også om en effektiv skjenkekontroll, om hvorvidt vi greier å bevare bysentrene våre trygge på kvelds- og nattetid. Her er det mitt inntrykk – jeg har også vært kommunepolitiker – at de aller fleste kommunene har en del å gå på. Jeg tenker da på omfanget av kontroller, og jeg tenker også på at det må få konsekvenser raskt når skjenkereglene brytes.

Så har vi en stor utfordring knyttet til at ungdom under 18 år får tak i alkohol og rusmidler, og trekker til sentrum og bruker gatene som festarena når de ikke kommer inn på utestedene. Her mener jeg også at politiet har en viktig jobb å gjøre når det gjelder forebyggende arbeid. Jeg vet ikke om man gjør det i Oslo, men jeg hører fra andre steder at man faktisk kjører hjem ungdom som ikke har noe i bygatene i sene nattetimer å gjøre.

Så snakker representanten Jan Bøhler om såkalte snille utesteder, som slipper inn ungdom under 18 år. Da er min umiddelbare reaksjon at snille utesteder må møtes med slemme reaksjoner, som må medføre inndragning av skjenkebevilling. Det kan ikke være spørsmål om annet enn at det skal være et grunnlag for å kunne trekke inn bevillingen.

I sin ytterste konsekvens handler det vi nå snakker om, om livskvalitet, om dårligere livskvalitet når vi ikke kan ferdes i våre bysentre uten frykt for å oppleve vold. Det initiativ som nå er tatt av byrådet i Oslo og i samarbeid med næringen for å rydde opp i utelivsbransjen og for å ansvarliggjøre bransjen, er derfor ytterst viktig.

Så vil jeg faktisk si meg helt enig med justisministeren i at politirådene kan være en viktig arena for å løfte denne typen spørsmål inn i en sammenheng hvor det sitter flere rundt bordet, der man i fellesskap kan bidra til en mer positiv utvikling.

Jan Arild Ellingsen (FrP) [11:40:15]: Først vil jeg gi honnør til interpellanten for å reise en prinsipiell og interessant debatt. Jeg tror nok at selv om det er nyanser i synspunktene i denne salen, er det nok en felles oppfatning at de bekymringene interpellanten tar opp, deles av oss alle.

For det er vel slik, hvis vi skal være ærlige overfor hverandre, at alkohol er et lovlig nytelsesmiddel her i landet. Jeg har ikke sett noen som har foreslått noe forbud mot det. Det betyr at vi skal leve med det, men vi skal leve med det på en akseptabel måte. Det er dilemmaet, det er balansegangen.

Jeg registrerer at enkelte av talerne har vært bekymret for Fremskrittspartiets tilnærming ved at vi vil gjøre alkoholen mer tilgjengelig. Det er fra vår side selvfølgelig en villet politikk, med de konsekvenser det har. For oss er al-

kohol faktisk lovlig å nyte. Det er misbruket som bekymrer oss, og det er misbruket som bør bekymre de andre partiene.

Jeg tror, som andre også har sagt, at de fleste her i landet faktisk kan omgås alkohol på en fornuftig og forsvarlig måte uten at det rammer andre personer. Det bør være greit – i alle fall bør det være greit etter mitt syn. Når det gjelder misbruk og problemer rundt det at folk som har skjenkebevilling, bruker et slikt gode til å utnytte andre, skal vi selvfølgelig der kjøre en knallhard linje. Det skulle bare mangle! Det er et faktum at også denne regjeringen har sagt at den ønsker å gjøre alkohol mer tilgjengelig. Jeg har i alle fall registrert at man har sagt man ønsker pol i hver kommune. Et pol i hver kommune må også bety økt, i alle fall legal, tilgjengelighet. Det er i så fall også en villet politikk fra den sittende regjering.

Så kan man selvfølgelig si at når staten har hånd om det, er det mer redelig enn hvis man skal ha kjøpmenn eller andre som selger. Til slutt er vi tilbake til dette med hvordan bruker man, hvordan omgås man og hvordan nyter man den alkoholen man faktisk får tak i. Det er det som er kjerneproblemet her etter mitt skjønn.

Jeg tror det man må gjøre, er å kjøre et mye tøffere regime overfor dem som misbruker den tilliten det er å ha et løyve til å selge alkohol – selvfølgelig. Jeg registrerte representanten Bøhlers innspill om å ta affære på stedet. Det fascinerer meg. Jeg er i alle fall veldig åpen for at det bør vi ha en debatt om, og i alle fall innad i mitt parti skal jeg være med på å ta opp den hansken som Bøhler kastet. Det handler rett og slett om at de som får bevilling, gis en mulighet som mange andre ikke får. Hvis det er slik at man får det, skal den være lett å miste hvis man bryter reglene. Er regelverket for dårlig, har statsråden sagt at han vil se på alkohollovgivningen og det som ligger der, hvis det er behov for innstramminger.

Så til et moment som statsråden nevnte i sitt første innlegg. Han pratet om at det var en del kommuner som sviktet når det gjaldt holdninger til alkohollovgivningen og alkoholloven. Jeg håper at statsråden i sitt neste innlegg kan tydeliggjøre hva han tenker på i så måte.

Et annet moment som det er viktig å ta med seg, er politiets rolle. Det er min ærbødige påstand at et synlig politi også virker preventivt, noe interpellanten tok opp i sitt innlegg. Da er det med ganske stor grad av bekymring jeg registrerer utviklingen i Oslo-politiet for inneværende år. Nå kan det selvfølgelig være slik at statsråden kommer tilbake i revidert nasjonalbudsjett og retter opp i dette. Men pr. i dag ser ikke situasjonen lystelig ut for Oslos befolkning når det gjelder utviklingen i Oslo-politiet. Jeg tror at de som forventer mer synlig politi, ikke kommer til å få det på langt nær – på langt nær! Da kan selvfølgelig statsråden og andre si at hvis vi reduserer alkoholomfanget, har vi ikke bruk for politiet. Det er mulig det. Jeg tror dessverre ikke at det er så enkelt. Jeg tror man må gjøre flere ting samtidig. Man må kjøre en tøffere linje når det gjelder skjenking og skjenkekontroll, og en tøffere linje med å ha synlig politi. Man må kjøre holdningskampanjer om å kunne omgås alkohol på en fornuftig måte. Og ikke minst politiet kan være med på å ta vare på tryggheten til

vanlige borgere. Som representanten Bøhler sa i sitt innlegg, det må gå an å gå på kino eller på teater, og det må gå an å gå hjem uten å bli utsatt for et eller annet. Da er politiet, sammen med alle de andre aktørene ute, en av premissleverandørene for at det skal gå an. Vi er ikke bedre enn det vi i fellesskap får til.

Så registrerte jeg at statsråden ikke var inne på et av de siste momentene som interpellanten tok opp, nemlig straff og straffeutmåling. Det er slik at hvis man bryter et regelsett, må det også få tydelige og klare konsekvenser. Et av temaene her er å diskutere sanksjoner overfor dem som bryter retningslinjene når man selger alkohol. Da må det vel visse ting være like viktig å fokusere på dem som bryter den øvrige lovgivningen, som gjennom å ha misbrukt et eller annet slags nytelsesstoff eller noe annet, faktisk påfører andre stor skade, i verste fall tar liv, og jeg synes i hvert fall ikke at det skal være formildende å være ruset i gjerningsøyeblikket. Enhver har et personlig ansvar for sine egne handlinger, og det må også komme fram når man står til doms for det man faktisk har gjort.

Odd Einar Dørum (V) [11:45:40]: Jeg som er godt voksen, men som har vandret nattetid i Oslo i ganske mange år, vil ikke være med på å tegne det bildet at byen generelt er utrygg. Den er utrygg for noen, og når den er utrygg for noen, er det for mange. Jeg vil ikke være med på å tegne det bildet at folk ikke klarer å te seg – de aller fleste klarer det. Jeg har selv en natt det regnet, sett hvor mange mennesker som ferdes på Karl Johan, og som oppfører seg ordentlig. Så vi må være helt presise og ta dem som ikke gjør det. Jeg skal gjerne gå rett på sak. Det er klart det må være nulltoleranse overfor folk som misbruker tillitt når man har et skjenkested – det skal være lett å miste skjenkebevilling, og alle virkemidlene som skal til for å håndtere det, må bli satt inn av dem som har makt og myndighet til det.

Det må også være slik at er det aldersgrense, må aldersgrensen håndheves. Det gjør jo politiet, bl.a. i systematisk omgang med dørvakter for å oppdra dem på en slik måte at de er ordentlige. Jeg har vært ute med politiet nattetid i Stavanger og i Trondheim, så jeg har et bilde av hvordan det er også utenfor Oslo.

Jeg er helt overbevist om at i tillegg til en slik tøff linje overfor dem som misbruker tillit ved skjenking, er det ganske nødvendig, når det er massevis av mennesker ute om natten, i alle fall i denne byen, hvor det er et utmerket kollektivtilbud, at det er et kollektivtilbud om natten, slik at folk kan komme seg hjem, at man kunne komme seg hjem med trikk og buss uansett, så slapp man å stå opphøpet i en drosjekø.

Så til noe som jeg synes vi ikke skal prate rundt. Jeg har vært med politiet ute i Oslo siden 1993, og det er et faktum at det nå synes å være færre folk enn på lang tid. Selv om jeg er helt enig med statsråden i at politiet, sammen med næringsdrivende, gjør en utmerket innsats både i Rosenkrantz' gate og på Karl Johan, er det klart at er det for få folk på jobb, så er det for få folk til å dele på oppgavene. Derfor var det en kamp også om budsjettet for

Oslo politidistrikt for inneværende budsjettår – det var forskjellige forslag, og det var det laveste budsjettforslaget som vant – sånn er det. Det var Regjeringens forslag. Det blir ikke flere folk ute med mindre det er penger til å ha folk ute. Det er bekymringsfullt, også internt i politiet, at de politifolkene som virkelig kan byen, de som kan gatelivet – kall det gjerne politiets ordenstjeneste – er salderingsposten i politiet. Så hvis det er lite penger, blir dette som en strikk. Når man da skal gjøre andre bra ting, f. eks. å gå etter gjenger – svært positivt – og gå etter trafficking – svært positivt – og det samtidig er for dårlige budsjetter og for lite folk, er det ordenstjenesten som lider. Da blir de nødt til å prioritere innsatsen på de rette stedene. De er flinke til det, og de er flinke til å samarbeide – ingen kritikk av de menneskene, men det er rett og slett for få folk og for få ressurser til å holde det i gang. En politikk for en trygg hovedstad må også bety en politikk for å sørge for at budsjettet ser annerledes ut. Statsrådets første sjansje til å gjøre det er i revidert nasjonalbudsjett.

Så er jeg enig med statsråden i at den dialogen som han kaller politiråd, og som har eksistert i Oslo lenge gjennom polititvalg, er viktige organer, hvor man bør sette seg ned og lytte alvorlig til hverandre. Man viser til at politiet har uttalt seg om skjenkesteder. Ja, men politiet har også f.eks. i Oslo uttalt seg om store sentrumsområder som er stein døde, i den forstand at det er steder hvor det ikke er liv etter et bestemt tidspunkt. Man har vært opptatt av en byutvikling hvor det er liv, hvor det bor mennesker, slik at det ikke bare er et tomt sentrum. På de områdene har man stort sett heller ikke lyttet til politiet, og jeg har vært av dem som mener at det at det er folk som bor i sentrum, er med på å skape en kultur og da sørge for at det er en trygghet.

Så er det også riktig at når man, som statsråden, er ute med natteravner, treffer man utmerkede ildsjeler som er med på å sørge for at det er trygghet i et sammensatt liv. Det at det er et sammensatt liv, som de fleste håndterer på en ordentlig måte, skal ikke få oss til å lukke øynene for det som er galt. Derfor kommer jeg til det siste poenget. Når det gjelder blind vold – og den blinde volden på gatene rammer ofte unge menn – forventer jeg at statsråden, når han kommer tilbake med den straffekatalogen som følger den nye straffeloven, strammer inn overfor vold, uansett hva slags vold det er.

Så er det en uhyggestemning, selvfølgelig, i Oslo sentrum nå for øyeblikket på grunn av serievoldtektene. Unge kvinner opplever nå en utrygghet som er påtagelig. Jeg vet at de som jobber med det, gjør sitt ytterste for å bekjempe dette, men det er også noe av de bildene som preger en storby. Men hovedinntrykket av den byen jeg lever i, er at de fleste har et bra og ok liv her, og det gir også et godt grunnlag for å bekjempe utvekster og misbruk. Vi må sørge for at vi er presise på det – altså vise tøffhet overfor dem som misbruker skjenkebevillingen, komme tilbake med skikkelige straffer for vold, sørge for at politiet har nok folk, og sørge for at man samordner innsatsen om dette. Dette er virkemidler i en hovedstadsmelding, og som gjerne kan være forventninger fra Venstre til Regjeringen i den sammenhengen.

André Oktay Dahl (H) [11:51:10]: Det er en ekstremt viktig debatt som interpellanten har tatt opp, men uansett hvilket politisk ståsted man har, er det ingen klare svar, selv om vi alle her later som. Når man diskuterer høna eller egget, dvs. om det er alkoholen som er problemet, er det den enkeltes evne til å håndtere alkohol, eller er det samfunnet som er problemet? Jeg tror vi kan ha flere enn både tre og fire interpellasjonsdebatter og aldri komme frem til noe svar.

Det ble tatt opp her at det har vært en gledelig nedgang i kriminaliteten, men når man ser på statistikken etter hvert når det gjelder f.eks. krisemottak, legevakt osv., er det mer enn god grunn til å anta at mørketallene har steget. Vi har vel noen hver i regjeringsposisjon valgt den definisjonen av kriminalitetsstatistikken som passer oss best, men det er greit å ha det i mente når vi faktisk skal vurdere omfanget av situasjonen.

Hovedproblemet er, slik som vi oppfatter det – det er ikke sikkert vi har rett, men vi tror vi har rett i Høyre – mengden av alkohol og opphopningen av folk i visse geografisk begrensede områder. Som representanten Dørum sier, er det jo ikke sånn at det er fri flyt av alkohol og fullstendig ute av kontroll over hele byen. Det skjer på spesielle områder hvor det er mange utesteder på en liten strekning med tilhørende serveringssteder med kebab og pølser, og det oppstår opphopninger av folk enten i taxikø eller i pølsekø, ut og inn av utesteder, til og fra. I tillegg er det altså slik – det sitter noen Oslo-representanter her – at det er Høyre som styrer byrådet, men alkoholpolitikken i Oslo har ikke akkurat vært veldig preget av – hva skal jeg si – langsiktighet. Når man f.eks. sitter i en bakgård hvor det bare er tilstøtende kontorlokaler og skjenkingen slutter kl. 23.30, skjønner alle at det ikke er veldig logisk. Det bidrar til at man også får press inn mot sentrum til de stedene som tross alt er åpne. Man får ikke en åpen bydel. Folk bruker tid på å komme seg til sentrum, og man får en opphopning av folk i de gatene hvor det er stort press fra før.

Så litt om historikken bak alkoholloven. Situasjonen var jo den at man i Oslo skulle prøve ut en modell. Flerparten på Stortinget likte ikke at politikerne i Oslo hadde lokal frihet til å prøve ut denne modellen. I stedet valgte man å regulere dette med lover via Stortinget for å hindre det lokale selvstyret i å prøve ut alternative modeller innenfor et større tidsrom. Jeg var leder av folkeaksjonen mot den nye alkoholloven i sin tid. Da var jeg nok en litt mer liberal Unge Høyre-mann enn det jeg er nå, men iallfall synes jeg at det ville være positivt om kommunene fikk større grad av lokal handlefrihet, for det handler om at kommunene må få mulighet til å ta større ansvar for sin utvikling.

Så er det tatt opp at noen dør i alkorus. Da kommer jeg tilbake til det jeg startet med: Er det samfunnets, eller er det den enkeltes holdninger og den enkeltes ansvar vi snakker om? Det er en tendens til at vi skal skyve meste-parten av skylden over på samfunnet. Jeg synes faktisk vi har sett en del episoder nå der det handler om hvilke rollemodeller foreldrene er. Spørsmålet er da hvordan vi bygger opp foreldrene til å bli gode rollemodeller i det so-

sialdemokratiske Norge, der man forventer at det enten er erstatningsordninger eller offentlige instanser som skal ta ansvar for folk som faktisk har tatt for mye, og begår ting de ikke burde ha begått, og skader både seg selv og andre.

Når det gjelder holdninger, er det et paradoks at jeg som halvt tyrkisk, fra Istanbul, i et muslimsk land får kjøpt alkohol døgnet rundt – også på en søndag. Men jeg ser aldri ravende fulle folk som slåss på gatene av den grunn. Da kan man stille spørsmålet: Er det dokumentert at det er tilgangen til alkohol som er den eneste årsaken, eller kan det ha noe å gjøre med de holdninger man poder inn i barna sine? Nå skal ikke jeg gå inn for en muslimisering eller lignende av Norge når det gjelder holdninger, men jeg synes kanskje at vi skal tittle litt til land som i praksis har en liberal alkoholpolitikk kombinert med mer grunnfestede holdninger til hva som er greit og ikke greit å gjøre i det offentlige rom, og mot andre. Det tror jeg kanskje vi kan lære litt av, fremfor å ha – jeg vil påstå – snevre debatter i stortingssalen, der vi alle har de klare svarene.

Til slutt: Vi venter i spenning på den årlige statsrådsmiddagen. Jeg skjønner at det nå jobbes for at man skal forby alkohol på offentlige middager. Jeg synes vi skal være rollemodeller og gi gode signaler, men jeg synes kanskje vi kan ha en vel så stor rollemodelleffekt hvis vi kan ta oss et glass vin eller to og vise at det faktisk går an uten å praktisere den særnorske fyllekulturen. Problemet er jo at det er pekefingermentaliteten gjennom 50 år som har gjort at vi har utviklet og videreført en særnorsk fyllekultur. Så er spørsmålet: Hvordan bygger vi opp holdninger for å bygge ned fyllekulturen?

Christian Tybring-Gjedde (FrP) [11:56:38]: Først til representanten Oktay Dahl, som påstod at det var Høyre som styrte byrådet i Oslo: Det gjør de for så vidt, men de gjør det altså sammen med Fremskrittspartiet. Det er Fremskrittspartiet stolte av.

Jeg har lyttet til debatten mellom enkelte avholdsfolk her i salen i dag. Det sier vel kanskje litt. Det er riktig, som interpellanten sier, at det er mange som føler frykt ved å ferdes ute nattetid. Men er det slik at de frykter å ferdes ute ved nattetid fordi det er mange skjenkesteder og lange åpningstider? Det er jo det sentrale spørsmålet. Det er jo ikke slik, som representanten Bøhler påstår, at folk er redde for å gå på kino og teater. Så vidt jeg vet, skjer det veldig lite alkoholrelatert vold i tiden når kinoene og teatrene er åpne. Det er å skape frykt i befolkningen, som jeg håper representanten Bøhler slutter med, for det skaper en by preget av frykt. Sannheten når det gjelder alkoholrelatert vold, er jo at den rammer andre som også misbruker alkohol. Det er stadig vekk dokumentert. Det er ikke slik at man mellom kl. 19 og 20 blir slått ned av en full ungdom. Det er ikke slik det foregår.

Fremskrittspartiet ønsker klare regler for skjenking av alkohol. Vi mener at brudd på de bestemmelser og regler vi setter, må få klare konsekvenser. Men å nekte restauranter skjenkebevilling før de har gjort noe galt, er en helt meningsløs politikk. Skjenkebevillinger må være lette å få, og de må være lette å miste.

Alkohol er en lovlig vare. Jeg vil påstå at 99,9 pst. av oss nyter alkohol på en god måte. Alkohol skaper gode relasjoner. Alkohol bryter ofte stemninger som gjør det enklere å prate med hverandre. Det er derfor alkohol brukes så mye. Hvis vi aldri kan si at alkohol skaper glede, har vi kommet veldig feil ut. Alkohol skaper også vold og den type familieproblemer. Det diskuterer vi alltid, men vi nevner ikke alle dem som nyter alkohol med respekt og tar et glass rødvin i godt lag blant venner. Det er faktisk ganske vesentlig.

Det som er sannheten når det gjelder tilstanden i Oslo og i andre større byer i Norge, er at samfunnsmoralen er brutt ned, ikke at man nyter mer alkohol i Oslo og andre byer, men det er samfunnsmoralen – hva som er lovlig, og hva som ikke er lovlig. Familien er i oppløsning i stor grad. Folkeskikken er fjernet fra folk flest. Det er der problemene ligger. Vi kan ikke sitte her og lage lover og regler som skal si hvordan folk skal oppføre seg. Hva slags holdninger man gir til sine barn før de går ut og nyter alkohol, hviler veldig mye på foreldrene. Det er først og fremst foreldrenes ansvar. Det er slik, som representanten Oktay Dahl var inne på, at det i andre byer ikke er slike tilstander nattetid som det er i Oslo. De har like liberale skjenkereglene, men folk oppfører seg med respekt. De står i kø med respekt, og de venter på sin tur. Det er vanlig høflighet. Dette samfunnet mangler høflighet, og det kan ikke vi sitte i denne salen og vedta at folk skal ha. Det kommer faktisk fra foreldrene og fra hjemmene de kommer fra.

Kristelig Folkeparti i Oslo har foreslått å stenge 25 pst. av skjenkestedene – et relativt meningsløst forslag. Tror man at det blir mindre misbruk av alkohol hvis man får 25 pst. færre skjenkesteder? Er det noen som slutter å drikke fordi det ikke er åpent på det stedet, fordi de ikke kan gå i den gaten? Den type tenkning er rett og slett helt meningsløs. Hvorfor ikke bare ta steget helt ut og forby alkohol hvis man mener at alkohol er så galt? Forby alkohol! Det er andre land som har prøvd det tidligere, men de har feilet. Og hvilke av stedene skal stenge? De har ikke gjort noe galt, de har ikke brutt noen bestemmelser eller noe regelverk, men 25 pst. av utestedene skal altså fjernes ifølge Kristelig Folkeparti.

Det som må være konklusjonen, er at hver enkelt av oss har frihet under ansvar. Vi må ta ansvar for egne handlinger og egen oppførsel. Og den moralen vi tar med oss hjemmefra, og den kulturen vi tar med hjemmefra, den bringer vi faktisk videre. Det er vi som foreldre som har ansvar for den ungdommen som eventuelt er skyld i voldsepisoder nattetid i Oslo. Det er vi som foreldre som må ta ansvar. Vi kan ikke vedta noe om dette her i denne salen.

Hans Olav Syversen (KrF) [12:01:43]: Til det siste innlegget kunne det være mye å si. Jeg skal begrense meg til et par kommentarer.

Det er ganske interessant at i alle andre sammenhenger trykker Fremskrittspartiet politiet til sitt bryst når det gjelder å bruke argumenter som politiet framhever. Det gjelder uansett type kriminalitet, uansett hva det er snakk om,

med ett unntak, og det er den debatten vi har hatt her i dag. Siden f.eks. Tybring-Gjedde muligens tror mer på politiet enn på undertegnede, skal jeg sitere stasjonssjef Hortemo ved Kristiansand politistasjon. I Vårt Land 2. februar i år kan vi lese at det har vært en markert utvikling av vold i byen de siste årene, og at politiet særlig ser flere tilfeller av grov vold. Hortemo sier:

« ...vi ser at et høyere alkoholkonsum skaper mer vold. Flere skjenkesteder med lengre åpningstider kan ha skylda.»

Jaha, man kan jo bare si at de har ikke greie på det, de som er ute på gata, og som faktisk observerer hva som skjer.

Jeg er ikke uenig i at vi alle har et ansvar for hva vi selv står for, og for hva vi videregir til våre barn. Men er man i politikken, så burde man i hvert fall anerkjenne det faktum at man har et ansvar for det samfunnet man prøver å legge rammer for.

I denne byen har man konsekvent lagt grunnlaget for en tetthet av skjenkesteder i noen gater i Oslo sentrum som gjør at det generer mer vold. Jeg vet ikke om noen tør å bestride en påstand som er så til de grader dokumentert også fra politiet. Det er ikke meningsløst å redusere antall skjenkesteder med 25 pst. Det skal selvfølgelig ikke være sånn at man bare fratar noen bevillingen, men Tybring-Gjedde og andre vet utmerket godt at så ofte som det er overdragelser av skjenkebevillinger i denne byen, ville antallet på naturlig måte bli redusert ganske raskt hvis man hadde politisk vilje til det. Jeg er klar over at flertallet p.t. ikke har det.

Jeg er i all hovedsak veldig fornøyd med den debatten vi har hatt. Det er vilje til å se på ulike måter å hindre en voldsutvikling i Oslo sentrum på, noe som vi dessverre har sett har tiltatt det siste året, med de tallene som har vært fremme i debatten. Jeg skulle vel kanskje ønske en mer offensiv holdning til hvilke konkrete virkemidler vi kunne satt i verk. Det kan fort bli mange gode ønsker, men første test på dette blir den muligheten som flertallet i Oslo bystyre har i så måte om ganske kort tid.

Statsråd Knut Storberget [12:04:55]: Jeg har lyttet spent til debatten, og særlig til representantene fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre. Hvor ble det av driven? Hvor ble det av alle konkrete tiltak fra dem som først og fremst står på barrikadene for å gjøre noe med kriminalitet, og som til stadighet krever både nulltoleranse og klare svar?

Når det gjelder spørsmålet om prostituerte, skal man uten noe forskningsbelegg nærmest vedta en eller annen slags form for flytting. Når det gjelder spørsmålet om kat, som vi har diskutert tidligere i dag, gis det helt klare svar – vi hørte en veldig offensiv André Oktay Dahl. I spørsmålet om øvrig stoffmisbruk gis det veldig klare svar, men når det gjelder det som er en av de store hovedutfordringene i det norske kriminalitetsbilde, altså 60–70 pst. av den voldskriminaliteten som skjer, hører vi altså representanten André Oktay Dahl holde et snirklete innlegg som vrir seg rundt og ender opp i statsrådsmiddagen oppe i Parkveien. Hva er dette? Hva slags kriminalitetsbekjem-

pelse er det? Hvis dette er det Høyre mener med nulltoleranse – altså nulltoleranse i forhold til alle andre, enten det er prostituerte eller stoffmisbrukere, men ikke seg sjøl – så ser jeg fram til politiske debatter framover.

For det er dette som må være debatten: Hvordan kan vi gripe an det som er hovedproblemet i forhold til det som skaper folks utrygghet? Det er ikke slik som representanten Tybring-Gjedde nå nærmest framstiller det som, at alle de som går i teater og på kino har det greit, de blir ikke slått ned. Problemet er jo at folk føler seg utrygge bl.a. for å gå hjem, føler seg utrygge i forhold til å ha en koselig kveld på byen etterpå. Hvis ikke Fremskrittspartiet og Høyre vil være med og ta den utrygghetsfølelsen på alvor, skal jeg love at det skal i hvert fall Regjeringen gjøre, og jeg skjønner at vi får en god alliansepartner i Kristelig Folkeparti.

Det er betegnende å høre representanter fra Høyre – og med godt følge av Venstre og Fremskrittspartiet – nå bare snakke om de tiltakene vi skal sette inn når skade er skjedd.

Kontroll med skjenkesteder skal vi ha. Mer politi skal vi også ha. Men jeg syns det blir litt spakt når man ikke går inn og ser på hva slags muligheter man har til faktisk å forebygge reelt sett. Det vil jeg oppfordre også disse aktørene til å være med på.

Når det gjelder spørsmålet om politiets budsjetter i Oslo, hører jeg at tidligere justisminister Odd Einar Dørum også er opptatt av det. Hvorfor var det da slik at den forrige regjering etterlot seg et budsjettforslag for 2006 som innebar kutt i forhold til Oslo-politiet? Er dette noe som nå plutselig er kommet opp som en aktuell politisk sak og blitt aktuelt når man er kommet i opposisjon? Jeg bare spør.

Jeg tror at vi er nødt til å ha en tilnærming til dette hvor vi har respekt for de politiske vedtak man tidligere har fattet, og de bevilgningsnivåer man legger seg på, som i aller høyeste grad nå også tar opp i seg det å forebygge at kriminelle handlinger skjer, slik at vi ikke får et samfunn som bare etableres med mer politi.

Presidenten: Debatten i sak nr. 2 er avsluttet.

S a k n r . 3

Referat

Presidenten: Det foreligger ikke noe referat.

Forlanger noen ordet i henhold til forretningsordenens § 37 a før møtet heves? – Møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 12.10.
